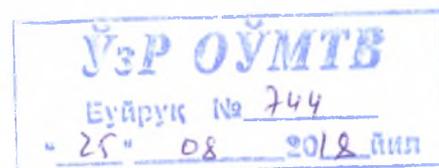

Ўзбекистон Республикаси
Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги

5A120302 - *Тарих (йўналишлар ва мамлакатлар бўйича)* магистратура
мутахассислигининг малака талаблари

Тошкент

СЎЗ БОШИ

1. ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН ВА КИРИТИЛГАН:

- Тошкент давлат шарқшунослик институти
- Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академияси Тарих институти.

2. ТАСДИҚЛАНГАН ВА АМАЛГА КИРИТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги хузуридаги Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълими йўналишлари бўйича ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи кенгашнинг 2018 йил «18» август даги 4 - сонли йиғилишида маъқулланган.

3. ЖОРИЙ ЭТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги.

Мазкур малака талабни Ўзбекистон Республикаси худудида расмий чоп этиш ҳуқуқи Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигига тегишлидир.

МУНДАРИЖА

Т/р		бет
1.	<i>5A120302-Тарих (йўналишлар ва мамлакатлар бўйича)</i> магистратура мутахассислигининг умумий таснифи	4
1.1	Қўлланиш соҳаси	4
1.2	<i>5A120302-Тарих (йўналишлар ва мамлакатлар бўйича)</i> мутахассислиги бўйича магистрлар касбий фаолиятларининг таснифи	4
2.	<i>5A120302-Тарих (йўналишлар ва мамлакатлар бўйича)</i> мутахассислиги бўйича магистрларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар	6
2.1	Магистрларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар	6
2.2.	<i>5A120302-Тарих (йўналишлар ва мамлакатлар бўйича)</i> мутахассислиги бўйича магистрларнинг касбий фаолиятларига қўйиладиган малака талаблари	7
3.	<i>5A120302-Тарих (йўналишлар ва мамлакатлар бўйича)</i> магистратура мутахассислиги ўқув режаси ва фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар	8
3.1.	Ўқув режа фанлари блоклари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар	9
3.2.	Илмий фаолиятга қўйиладиган талаблар.....	11
3.3.	<i>5A120302-Тарих (йўналишлар ва мамлакатлар бўйича)</i> магистратура мутахассислиги ўқув режасидаги юклама ҳажми	13

1. 5A120302 - *Тарих (йўналишлар ва мамлакатлар бўйича)* магистратура мутахассислигининг умумий таснифи

5A120302 - *Тарих (йўналишлар ва мамлакатлар бўйича)* магистратура мутахассислиги бўйича магистрлар тайёрловчи олий таълимнинг асосий таълим дастури амалга оширилади, унинг назарий ва амалий машғулотларини тўлиқ ўзлаштирган, якуний давлат аттестациясидан муваффақиятли ўтган шахсга «магистр» малакаси (даражаси) ҳамда олий маълумот тўғрисидаги давлат намунасидаги расмий ҳужжат(лар) берилади.

Ўқув режа ва фан дастурининг меъёрий муддати, ўқиш шакли ва мос малака (даража)си 1-жадвалда келтирилган.

1-жадвал

Ўқув режа ва фан дастурининг муддати, ўқиш шакли ва битирувчиларнинг малака(даража)си

Ўқув режа ва фан дастурининг номи	Малака (даража)	Ўқув режа ва фан дастурини ўзлаштиришнинг меъёрий муддати
Мутахассисликнинг ўқув режа ва фан дастурлари	Магистр	2 йил

1.1. Қўлланиш соҳаси

1.2.1. Олий таълимнинг ушбу малака талаби 5A120302 - *Тарих (йўналишлар ва мамлакатлар бўйича)* мутахассислиги бўйича магистрлар тайёрлаш ўқув режа ва фан дастурларининг ўзлаштирилишини амалга оширишда Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги олий таълим муассасалари учун мажбурий талаблар мажмуасини ифодалайди.

1.2.2. Олий таълим муассасаси мазкур магистратура мутахассислиги бўйича кадрлар тайёрлаш ваколатига эга бўлганда асосий ўқув режа ва фан дастурларини амалга ошириш ҳуқуқига эга деб ҳисобланади.

1.2.3. Малака талабнинг асосий фойдаланувчилари:

- мазкур магистратура мутахассислиги бўйича фан, техника ва ижтимоий соҳа ютуқларини ҳисобга олган ҳолда ўқув режа ва фан дастурларини сифатли ишлаб чиқиш, самарали амалга ошириш ва янгилаш учун масъул – олий таълим муассасаларининг профессор-ўқитувчилари;

- магистратура мутахассислигининг ўқув режа ва фан дастурларини ўзлаштириш бўйича ўқув-тарбия фаолиятини самарали амалга оширувчи барча ходимлари ва талабалари;

- ўз ваколат доирасида битирувчиларнинг тайёргарлик даражасига жавоб берадиган олий таълим муассасаларининг бошқарув ходимлари (ректор, проректорлар, ўқув бўлими бошлиғи, деканлар ва кафедра мудирлари);

- битирувчиларнинг тайёргарлик даражасини баҳолашни амалга оширувчи Давлат аттестация комиссиялари;

- олий таълим муассасасини молиялаштиришни таъминловчи органлар;

- олий таълим тизимини аккредитация ва сифатини назорат қилувчи ваколатли Давлат органлари;

- магистратура мутахассисликларидан бирини ихтиёрий танлаш ҳуқуқига эга бўлган бакалаврлар ва бошқа манфаатдорлар.

1.2. 5A120302 - *Тарих (йўналишлар ва мамлакатлар бўйича)* магистратура мутахассислиги бўйича магистрлар касбий фаолиятларининг таснифи

1.2.1. 5A120302 - *Тарих (йўналишлар ва мамлакатлар бўйича)* магистратура мутахассислиги бўйича магистрлар касбий фаолиятларининг соҳалари:

5A120302 - *Тарих (йўналишлар ва мамлакатлар бўйича)* магистратура мутахассислиги - Олий, малака ошириш ва қайта тайёрлаш ҳамда умумий ўрта, ўрта

махсус, касб-хунар таълими муассасаларида мутахассисликка оид фанлар ҳамда шарқ ва ғарб тилларини ўқитиш; илмий ҳамда сиёсий масалалар билан боғлиқ академик, илмий-тадқиқот ҳамда илмий-ишлаб чиқариш муассасалари ва ташкилотлари; давлат бошқаруви органлари; халқаро ташкилотлар; сиёсий партиялар; Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси тармоқ илмий-тадқиқот институтлари; ташқи ишлар органлари; хорижий мамлакатлар билан боғлиқ нодавлат ва нотижорат ташкилотлар; хусусийлиги исталган шаклда бўлган ишлаб чиқариш бирлашмаларида комплекс масалалар мажмуасини қамраб олади.

Мутахассислик бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда магистрларнинг касбий фаолият соҳаларида қўшимча ва ўзгаришлар бўлиши мумкин.

1.2.2. 5A120302 - Тарих (йўналишлар ва мамлакатлар бўйича) магистратура мутахассислиги бўйича магистрлар билим доирси ва касбий фаолиятларининг объектлари:

– Фанлар академияси ва тармоқ илмий-текшириш институтлари ҳамда олий ўқув юртларининг илмий-тадқиқот бўлимлари;

– умумий ўрта, ўрта махсус, касб-хунар коллежлари ва олий таълим муассасаларида педагогик фаолият;

– илмий, техникавий ва технологик масалалар билан боғлиқ академик, илмий тадқиқот ва муассаса ташкилотлари;

– қайта тайёрлаш ва малака ошириш таълим тизими муассасалари;

– давлат бошқаруви ва унинг турли ҳудудий бўлинмалари;

– давлат статистика қўмитаси бўлимлари;

– фуқаролик ҳолати далолатномаларини ёзиш бўлимлари;

– ташкилий-бошқарув объектлари;

– меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар.

Мутахассислик бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда магистрларнинг касбий фаолият объектларида қўшимча ва ўзгаришлар бўлиши мумкин.

1.2.3. Таълим соҳаси бўйича магистрлар касбий фаолиятларининг турлари

• *илмий-тадқиқот фаолияти;*

• *маданиятлараро мулоқот фаолияти;*

• *ташкилий-бошқарув фаолияти;*

• *олий, малака ошириш ва қайта тайёрлаш таълим муассасаларида илмий-педагогик ҳамда умумий ўрта, ўрта махсус, касб-хунар таълим муассасаларида педагогик фаолият;*

• *Турли хизматлар кўрсатиши кабиларни ўз ичига олади.*

Мутахассислик бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда магистрларнинг касбий фаолият турларида қўшимча ва ўзгаришлар бўлиши мумкин.

Мутахассислик бўйича тайёрланган магистрлар касбий фаолиятларининг муайян турлари таълим жараёнининг манфаатдор иштирокчилари билан ҳамкорликда олий таълим муассасаси томонидан аниқланади.

1.2.4. 5A120302 - Тарих (йўналишлар ва мамлакатлар бўйича) мутахассислиги бўйича магистрларнинг касбий мослашув имкониятлари:

5A120302 - Тарих (йўналишлар ва мамлакатлар бўйича) мутахассислиги битирувчилари кадрларни қайта тайёрлаш ва улар малакасини ошириш тизимида қўшимча касб таълимини олиши мумкин.

Шунингдек, магистрлар касбий мослашув имкониятларидан келиб чиққан ҳолда кичик бизнес ва тадбиркорлик фаолиятларини ташкил этиши мумкин.

1.2.5. Таълимни давом эттириш имкониятлари

Магистратура битирувчилари магистр академик даражасини олгандан сўнг олий таълим муассасалари ҳамда Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси ва тармоқ ИТИларда катта илмий ходим-изланувчи ва мустақил тадқиқотчи сифатида илмий-тадқиқот ишларини давом эттириши мумкин.

2. 5A120302 - Тарих (йўналишлар ва мамлакатлар бўйича) магистратура мутахассислиги бўйича магистрларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар

2.1. Магистрларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар:

- илмий дунёқарашга доир билимлар тизимини эгаллаган бўлиши, умумметодологик фанлар асосини, давлат сиёсатининг долзарб масалаларини билиши; ижтимоий муаммолар ва жараёнларни мустақил таҳлил қилиш қобилиятига эга бўлиши;
- ижтимоий муаммолар ва жараёнларни мустақил таҳлил қилиш қобилиятига эга бўлиши;
- миллий маънавий ва умуминсоний қадриятлар бўйича ўз нуқтаи назарини оғзаки ва ёзма баён этиши, миллий ғоянинг назарий асосларни англаган ҳолда “Озод ва обод ватан, эркин ва фаровон ҳаёт қуриш” бош ғоясининг моҳиятини ҳамда унинг асосий ғоялар билан мутаносиблиги ва фарқини билиши;
- табиат ва жамиятда юз бераётган жараён ва ҳодисалар ҳақида яхлит тасаввурга эга бўлиши, инсоннинг маънавий қиёфаси ҳақида билимларга эга бўлиши, улардан ҳаётда ва касбий фаолиятида ҳамда замонавий илмий тадқиқотларда фойдалана олиши;
- шахснинг инсон, жамият, атроф муҳитга бўлган муносабатини тартибга солувчи ҳуқуқий ва ахлоқий меъёрларни касбий фаолиятида қўллаш олиши;
- янги билимларни мустақил ўзлаштириш олиши, такомиллаштириши ва ўз меҳнатини илмий асосда ташкил қила билиши;
- ўзининг индивидуал билимларига таянгани ҳолда ижтимоий ва шахсий аҳамиятга эга бўлган муаммоларни тушуниши ва уларни таҳлил қилиши;
- ўз фаолиятида меъёрий ҳуқуқий ҳужжатлардан фойдалана билиши;
- фикрлаш маданияти, муайян тафаккур услубига, оғзаки ва ёзма нутқини аниқ баён қилиш қобилиятига эга бўлиши;
- ўзлаштирилган билимларни ижодий танқидий кўриб чиқиш ва таҳлил қилиши, улардан илмий фаолиятида фойдалана олиши;
- илмий фаолияти натижаларини ҳис қилишга йўналтирилган ижтимоий масъулият шаклланган бўлиши;
- касбий фаолиятда ўзлаштирган фанларнинг асосий қонунларидан фойдаланиши, методларни таснифлаши, методологик тамойиллардан илмий фаолиятида фойдалана олиши;
- хорижий тиллардан бирини илмий мулоқот ва касбий малака алмашиш воситаси сифатида эгаллаган бўлиши;
- ахборотни тўплаш, сақлаш, уларга ишлов бериш ва улардан фойдаланиш усулларини эгаллаши;
- ўзининг касбий фаолиятида асосли мустақил қарорлар қабул қила билиши;
- ахборот, билим, маълумотни бир-биридан фарқлаш малакасига эга бўлиши, ахборот технологияларидан фойдалана олиши;
- бугунги ахборотлашган жамият шароитида ахборот технологияларининг моҳияти ва аҳамиятини тушуниш, ахборот хуружи хавфи ва таҳдидларни англаш, ахборот хавфсизлигининг асосий талабларига риоя қилиш қобилиятига эга бўлиши;

- интернет тармоғидан ахборотларни олиш, сақлаш, қайта ишлашнинг асосий усуллари ва воситаларига эга бўлиши, ахборотни бошқариш воситаси сифатида компьютер билан ишлаш кўникмаларига эга бўлиши;

- педагогик фаолиятида ахборот ва педагогик технологиялардан фойдаланиши;
- таълим сифати ва самарадорлигини оширишга инновацион ёндашиши;
- илмий фаолияти натижалари бўйича давлат ва хорижда эълон қилинган лойиҳаларда иштирок этиш учун лойиҳа тайёрлаши;
- патент олиш учун иш меъёрий ҳужжатлар тайёрлай олиши;
- давлат, нодавлат ва нотижорат ташкилотлари томонидан эълон қилинган лойиҳаларда иштирок этиш учун лойиҳа тайёрлаш малакаларига эга бўлиши лозим.

Магистр:

- мутахассисликлари бўйича олий маълумотли шахслар эгаллаши лозим бўлган лавозимларда мустақил ишлашга;
- мутахассисликлари доирасида танланган мутахассислик бўйича олий таълим муассасаларида ҳамда Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси ва тармоқ ИТИларда докторант ва мустақил изланувчи сифатида илмий-тадқиқот ишларини давом эттиришга;
- кадрларни қайта тайёрлаш ва малака ошириш тизимида кўшимча касб таълими олиш учун тайёрланадилар.

2.2. 5A120302 - Тарих (йўналишлар ва мамлакатлар бўйича) магистратура мутахассислиги бўйича магистрларнинг касбий фаолиятларига қўйиладиган малака талаблари

Илмий-тадқиқот фаолиятида:

- ўрганилаётган мамлакат тарихи тарихнавислиги ва манбашунослигининг долзарб муаммолари юзасидан, бирламчи манбаларга суянган ҳолда, инновацион ва фундаментал тадқиқотлар олиб бориш, соҳанинг назарий ва амалий муаммоларини билиш, давр учун долзарб, ҳали ишланмаган мавзуларни аниқлай олиш билимига эга бўлиши;
- илмий-тадқиқотларни ўтказиш ва янги илмий ҳамда амалий натижаларни олиш қобилиятига эга бўлиши;
- ечилаётган илмий муаммолар ва топшириқларнинг концептуал ва назарий моделларини ишлаб чиқиш қобилиятига эга бўлиши;
- тарихий тараққиётнинг ривожланиш босқичлари, ўрганилаётган мамлакат тарихи тарихнавислиги ва манбашунослигини тадқиқ этишнинг асосий тушунчалари, таърифлари ва атамаларини тугал билмоғи;
- илмий-тадқиқот олиб бориш методларини мукамал эгаллаган бўлмоғи;
- ўрганилган тил соҳасидаги билимларини илмий-тадқиқот ишларида қўллай олиши;
- минтақада цивилизацион тарихий жараёнлар, уларнинг умумий ва ўзига хос қонуниятлари, тарихий манбашунослиги, тарихшунослиги, назарий методологик масалалари бўйича тўлиқ билимга эга бўлмоғи;
- тадқиқотларда қўлланган методологик ёндашув тамойилларининг тадрижи, этногенез, маданий, ижтимоий-сиёсий муносабатлар масаласи бўйича тасаввурга эга бўлмоғи;
- замонавий тадқиқот методлари ва методологияси, турли тадқиқот методлари ва методологияларининг қиёсий тавсифи, ҳозирги замон жаҳон тилшунослигидаги турли назарий қарашлар, ҳозирги замон тарихнослигининг етакчи концепциялари, илгор назарий назарий назарий тилшуносларнинг асарларидан фойдаланиш малакасига эга бўлмоғи лозим.

Маданиятлараро мулоқот фаолиятида:

- турли муассасаларда, идораларда таржимон, катта таржимон, бўлим бошлиғи, референт ва уларга тенглаштирилган лавозимларда касбий фаолият турларини бажариши;
- шарқ тилидаги матнни ўзбек ва рус тилларига ўгириш, ўзбек ва рус тилидаги турли матнларни шарқ тилига таржима қилиш қобилиятига эга бўлиши;
- ҳукумат тадбирлари, расмий йиғинлар, учрашувлар ва сайёҳлик соҳасида синхрон

- интернет тармоғидан ахборотларни олиш, сақлаш, қайта ишлашнинг асосий усуллари ва воситаларига эга бўлиши, ахборотни бошқариш воситаси сифатида компьютер билан ишлаш кўникмаларига эга бўлиши;

- педагогик фаолиятида ахборот ва педагогик технологиялардан фойдаланиши;
- таълим сифати ва самарадорлигини оширишга инновацион ёндашиши;
- илмий фаолияти натижалари бўйича давлат ва хорижда эълон қилинган лойиҳаларда иштирок этиш учун лойиҳа тайёрлаши;
- патент олиш учун иш меъёрий ҳужжатлар тайёрлай олиши;
- давлат, нодавлат ва нотижорат ташкилотлари томонидан эълон қилинган лойиҳаларда иштирок этиш учун лойиҳа тайёрлаш малакаларига эга бўлиши лозим.

Магистр:

- мутахассисликлари бўйича олий маълумотли шахслар эгаллаши лозим бўлган лавозимларда мустақил ишлашга;
- мутахассисликлари доирасида танланган мутахассислик бўйича олий таълим муассасаларида ҳамда Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси ва тармоқ ИТИларда докторант ва мустақил изланувчи сифатида илмий-тадқиқот ишларини давом эттиришга;
- кадрларни қайта тайёрлаш ва малака ошириш тизимида қўшимча касб таълими олиш учун тайёрланадилар.

2.2. 5A120302 - Тарих (ўйнашлар ва мамлакатлар бўйича) магистратура мутахассислиги бўйича магистрларнинг касбий фаолиятларига қўйиладиган малака талаблари

Илмий-тадқиқот фаолиятида:

- ўрганилаётган мамлакат тарихи тарихнавислиги ва манбашунослигининг долзарб муаммолари юзасидан, бирламчи манбаларга суянган ҳолда, инновацион ва фундаментал тадқиқотлар олиб бориш, соҳанинг назарий ва амалий муаммоларини билиш, давр учун долзарб, ҳали ишланмаган мавзуларни аниқлай олиш билимига эга бўлиши;
- илмий-тадқиқотларни ўтказиш ва янги илмий ҳамда амалий натижаларни олиш қобилиятига эга бўлиши;
- ечилаётган илмий муаммолар ва топшириқларнинг концептуал ва назарий моделларини ишлаб чиқиш қобилиятига эга бўлиши;
- тарихий тараққиётнинг ривожланиш босқичлари, ўрганилаётган мамлакат тарихи тарихнавислиги ва манбашунослигини тадқиқ этишнинг асосий тушунчалари, таърифлари ва атамаларини тугал билмоғи;
- илмий-тадқиқот олиб бориш методларини мукамал эгаллаган бўлмоғи;
- ўрганилган тил соҳасидаги билимларини илмий-тадқиқот ишларида қўллай олиши;
- минтақада цивилизацион тарихий жараёнлар, уларнинг умумий ва ўзига хос конуниятлари, тарихий манбашунослиги, тарихшунослиги, назарий методологик масалалари бўйича тўлиқ билимга эга бўлмоғи;
- тадқиқотларда қўлланган методологик ёндашув тамойилларининг тадрижи, этногенез, маданий, ижтимоий-сиёсий муносабатлар масаласи бўйича тасаввурга эга бўлмоғи;
- замонавий тадқиқот методлари ва методологияси, турли тадқиқот методлари ва методологияларининг қиёсий тавсифи, ҳозирги замон жаҳон тилшунослигидаги турли назарий қарашлар, ҳозирги замон тарихнослигининг етакчи концепциялари, илғор назариётчи тилшуносларнинг асарларидан фойдаланиш малакасига эга бўлмоғи лозим.

Маданиятлараро мулоқот фаолиятида:

- турли муассасаларда, идораларда таржимон, катта таржимон, бўлим бошлиғи, референт ва уларга тенглаштирилган лавозимларда касбий фаолият турларини бажариши;
- шарқ тилидаги матнни ўзбек ва рус тилларига ўгириш, ўзбек ва рус тилидаги турли матнларни шарқ тилига таржима қилиш қобилиятига эга бўлиши;
- ҳукумат тадбирлари, расмий йиғинлар, учрашувлар ва сайёҳлик соҳасида синхрон

таржима ишларини амалга ошириш малакасига эга бўлмоғи керак.

Ташкилий-бошқарув фаолиятида:

- замонавий ахборот технологиялар тизимидан фойдаланиб ишлаб чиқариш жараёнлари мониторинги ва сифатини баҳолаш методлари ҳамда механизмларини ишлаб чиқиш;

- ижрочилар жамоаси ишини ташкил қилиш;
- бажарилаётган иш режасини тузиш ва бу ишни назорат қилиш, ишни бажариш учун зарур бўлган ресурсларни режалаштириш, ўз ишининг натижаларини баҳолаш;
- ишлаб чиқариш жараёнларининг атроф-муҳит муҳофазаси, ёнғин, техника ва меҳнат хавфсизлигини талабларига мослигини мониторинг қилиш;
- касбий этика кодексига риоя қилиш *қобилиятига эга бўлиши лозим.*

Олий, малака ошириш, қайта тайёрлаш таълим муассасаларда илмий-педагогик ҳамда ўрта махсус, касб-хунар таълим тизимида педагогик фаолиятида(ўрнатилган тартибда):

- умумий ўрта, ўрта махсус касб-хунар таълим тизими ҳамда олий таълим муассасаларида тайёргарлик йўналишида назарда тутилган ўқув фанлари бўйича замонавий ахборот ва педагогик технологиялардан фойдаланиб бакалаврият ва магистратура ўқув режаларида ўзлаштирилган фанлар доирасида назарий, амалий ва лаборатория машғулотларини ўтказиш;

- ўқув жараёнини ташкил этиш ва ўтказилишига кўмаклашиш, тадқиқотларда иштирок этиш, маълумотларни тўплаш, умумлаштириш ва таҳлил этиш;

- ўқув фанларини ўқитиш методикасини эгаллаши;
- замонавий ахборот ва педагогик технологиялардан фойдаланиб ноанъанавий ўқув машғулотларини ўтказиш;

- ўқитилаётган фанлар бўйича дарсларни ўтказиш учун зарур бўлган ўқув-методик ҳужжатларни тузиши, тайёрлаш ва расмийлаштириш;

- ўқитилаётган фан бўйича машғулотларни ўтказиш учун ўқитишнинг техник воситаларидан фойдаланиш;

- мустақил таълим ва ижодий кидирув натижасида ўқитилаётган фан ҳамда педагогик фаолият соҳасидаги методлар, воситалар ва бошқа соҳаларида ўз-ўзини мунтазам такомиллаштириб бориш;

- электрон (e-learning) ва мобил (m-learning) ўқитиш учун ўқув-методик мажмуаларни ишлаб чиқиш;

- узлуксиз таълим тизимининг Давлат таълим стандартлари, Давлат талаблари ва бошқа ўқув-меъёрий ҳужжатларни ишлаб чиқиш *қобилиятига эга бўлиши лозим.*

Турли хизматлар кўрсатиш:

- мутахассислик бўйича иқтисодий-ижтимоий жараёнларга баҳо бериш ҳамда жараёнлар прогнозини ишлаб чиқиш;

- магистр ихтисослигига мос мавзулардаги лойиҳаларни экспертиза қилиш бўйича эксперт гуруҳларида иштирокчи сифатида қатнашиш;

- пуллик таълим хизматларини ташкил этиш ва амалга ошириш;
- ихтисосликка мос мавзу бўйича турли хизматларни кўрсатиш *қобилиятига эга бўлиши лозим.*

3. 5A120302 - Тарих (йўналишлар ва мамлакатлар бўйича) магистратура мутахассислиги ўқув режаси ва фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар

Магистратура мутахассислиги ўқув режаси ва фанлар дастурлари бакалаврият таълим йўналишининг ўқув режаси ва фанлар дастурлари билан узлуксизлик ва узвийлик таъминланишини инобатга олган ҳолда ишлаб чиқилиши ва талабалар томонидан қуйидаги мажбурий блоклар ўзлаштирилишини назарда тутиши зарур:

умумметодологик фанлар;
мутахассислик фанлари;
илмий фаолият.

Ўқув режа ва фанлар дастурлари мажбурий ўқув фанлари билан бир каторда талабалар танлаган фанларни ҳам ўз ичига олиши лозим.

Талабаларнинг ўқув режа ва фанлар дастурларини ўзлаштиришида ўқув фанларининг бир қанча масалалари ва муаммолари бўйича мустақил билим олиши назарда тутилиши зарур.

Ўқув режа ва фан дастурини ишлаб чиқишда ОТМ республика иқтисодиёти ва ижтимоий тармоқлари, бошқарув ва хўжалик юритиш субъектлари учун фундаментал, айниқса, юқори ва инновацион технологиялар бўйича чуқур билим ҳамда амалий кўникмаларга эга бўлган кадрлар эҳтиёжини ҳамда узвийлик ва узлуксизлик тамойилларини ҳисобга олиши керак.

ОТМлар ўқув режа ва фан дастурини фан, таълим, техника, маданият, санъат, иқтисодиёт, технология ва ижтимоий соҳа ривожланишини ҳисобга олган ҳолда мунтазам равишда янгилаб туриши лозим.

Ўқув режа ва фан дастурини ишлаб чиқишда ОТМ томонидан битирувчиларнинг умуммаданий компетенцияларини (ижтимоий ўзаро таъсир, ўз-ўзини ташкил қилиш ва бошқариш, тизимий-фаолият тавсифидаги компетенцияларни) шакллантиришдаги имкониятлари аниқланган бўлиши керак. ОТМ ўзининг ижтимоий-маданий муҳитини шакллантиришга, шахснинг ҳар томонлама ривожланиши учун зарур бўлган шароитларни яратишга масъул.

ОТМ ўқув жараёнини ижтимоий-тарбиявий ривожлантиришга, талабаларнинг ижтимоий ташкилотлар ишида, спорт ва ижодий тўғаракларда, магистрларнинг илмий жамиётларида иштирокига кўмаклашиши лозим.

Компетентли ёндашувни амалга ошириш, ўқув жараёни машғулотларини ташкил этишда фаол ва интерфаол (компьютер стимуляторлари, ишбилармонлар ўйини, муайян вазиятларни кўриб чиқиш ва ҳ.к.) шаклларни ўтказишни, талабаларнинг касбий кўникмаларини шакллантириш ва ривожлантириш мақсадида аудиториядан ташқари иш билан биргаликда жаҳон педагогик амалиётида қўлланиладиган замонавий педагогик технологиялар, ўқитишнинг самарали стратегиялари, методлари ва услубларини кенг қўллашни назарда тутиши керак.

Фанларнинг ўқув дастурини шакллантиришда ОТМ талабаларининг ҳуқуқлари ва мажбуриятлари билан таништиришга, талабалар учун танлов фан (модул, курс) лари мажбурий эканлигини тушунтириши керак.

Талабаларда билим, амалий малака ва кўникмаларни тўлиқ шакллантириш учун ОТМ ўқув режа ва фан дастури ўқув фанлари (модуллари) бўйича лаборатория ишлари ва амалий машғулотларни қамраб олиши керак.

Магистратура мутахассислиги ўқув режасига мувофиқ равишда магистрлик диссертациясининг ҳимояси билан тугалланиши шарт.

3.1. Ўқув режа фанлари блоклари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар **Умумметодологик фанлар блоки:**

илмий-тадқиқот методологияси, илмий тадқиқотлар асослари, тадқиқот жараёнини тавсифлаш, ҳулосаларни таърифлаш ва олинган натижаларни баҳолаш, эмпирик ва назарий тадқиқот усулларини фарқлаш, кенгайтирилган тадқиқот режасини ишлаб чиқиш, фундаментал, амалий, инновацион лойиҳаларнинг бир-биридан фарқини билиши;

таълимга технологик ёндашув, ўқув мақсадларини аниқлаштириши, педагогик фаолиятни оқилона режалаштириши ва ташкил этиши;

амалий хорижий тилни ўзлаштириши лозим.

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги томонидан тасдиқланадиган олий таълимнинг магистратура мутахассисликлари ўқув режаларидаги умумметодологик фанлар блокига қўйиладиган умумий талаблар асосида белгиланади.

Мутахассислик фаълари блоки:

жаҳон тарихининг босқичлари;

хорижий мамлакатлар тарихининг долзарб муаммолари;

жамият ривожланишининг инқилобий ва тадрижий йўллари;

хорижий мамлакатларда ижтимоий муносабатлар ривожланишининг ўзига хос хусусиятлари;

хорижий мамлакатлар ижтимоий-иқтисодий ривожланишининг асосий концепциялари;

ўрганилаётган минтақа мамлакатлари ижтимоий-сиёсий ривожланишининг ўзига хос белгилари;

миллий-озодлик ҳаракатлари, мустамлакачилик тизимининг кулаши, капитализм ривожланишининг ўзига хослиги;

мамлакатларнинг тарихий ривожланиши тенденцияларига нисбатан қонуний ривожланиш асослари, ижтимоий-иқтисодий ривожланишнинг асосий концепцияларини тарихий тадқиқот жараёнида илмий маълумотларни излаш ва улардан фойдаланиш;

тарихий ривожланишнинг муҳим тамойилларидан фойдаланиш асосида минтақавий таснифлаштириш, ўзаро қиёслаш ва умумлаштириш;

илмий тадқиқот усуллари ва уларни таснифлаштириш;

тарихий тадқиқотнинг махсус ва миқдорий усуллари, тарихий тадқиқотларда синергетик ёндашув, тарихий жараёнларни тушунишда формация ва цивилизация ёндашувлари;

дискурс таҳлил анъаналари; атамалар таҳлили усули ва семантикадан фойдаланган ҳолда илмий тадқиқот масалаларини ҳал этиш;

асосий чет тилидаги мутахассисликка оид адабиётлар ва материаллар, уларнинг хронологик, ҳудудий ва тил хусусиятлари;

асосий чет тилидаги мутахассисликка оид илмий манбалар, илмий журналлар, фундаментал тадқиқотлар ва диссертацияларни ўқиш, таҳлил этиш ҳамда рефератлаш;

мутахассисликка оид матнларни ўқиш, таржима ва таҳлил қилиш, мутахассисликка оид терминларни йиғиш, таснифлаш ва изоҳлаш усуллари;

илмий муҳокама, мунозара, маърузаларда асосий чет тилидан фойдалана олиш;

ўрганилаётган матн муаллифининг илмий, тарихий, фалсафий ва ижтимоий қарашларини тўғри баҳолай олиш ва ўз фикрларини баён қилиш;

ўқитилаётган матндаги илмий соҳа терминларини тўла эгаллаш ва амалда қўллаш малака ва кўникмаларига эга бўлиши керак.

магистратура мутахассислиги бўйича назарий ва амалий билимларни, уқув ва кўникмаларни шакллантириши;

магистратура мутахассислиги бўйича билимлар базасини яратиш, жамлаш ва улардан фойдаланиш кўникмаларини ривожлантириши;

магистратура мутахассислиги бўйича илмий-тадқиқот ишларини бажариш, касб фаолиятининг кўзланган натижаларига эришишда жараёнларни моделлаштириш ва тизимли ёндашиш борасидаги илмий билимлар, амалий маҳорат ва кўникмаларни таъминлаши керак.

Илмий фаолият блоки илмий тадқиқотлар методологияси ўзлаштирилишини, талабалар томонидан ихтисослашган илмий ва таълим муассасаларида илмий-тадқиқот ва илмий-педагогик ишлар бажарилишини назарда тутиши лозим.

Танлов фаълари:

Танлов фаълари таркиби ва мазмуни соҳа бўйича республика ҳамда хориждаги етакчи мутахассис-олимларнинг муаллифлик курслари ва муаммоли маърузалари асосида, фан, иқтисодиёт, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талаблари асосида шакллантирилади ҳамда белгиланган аудитория соатларининг машғулот турлари бўйича тақсимоти ОТМ Кенгаши томонидан белгиланади.

Курс ишига қўйиладиган талаблар

Курс иши мавзулари масъул кафедра қарори билан мутахассислик фанлари доирасида белгиланиб мазкур фан бўйича олинган билимларни бойитишга хизмат қилиши керак.

3.2. Илмий фаолиятга қўйиладиган талаблар:

Илмий фаолият: илмий-тадқиқот ва илмий-педагогик ишлар бажарилишини, магистрлик диссертациясини тайёрлашни, илмий семинар ва илмий амалиёт (стажировка)ни назарда тутиши лозим.

Илмий-тадқиқот ишларига бўлган талаблар

Илмий-тадқиқот иши ОТМнинг илмий-тадқиқот лабораторияларида, академик ва соҳа илмий-тадқиқот институтларида, корхона ва ташкилотларнинг тадқиқот бўлинмаларида ўтказилади.

Илмий-тадқиқот ишларни таълим муассасаларида, илмий марказларда, чет эл мамлакатларининг корхоналари ва ташкилотларида икки тарафлама ёки бошқа битимлар асосида ўтказишга рухсат этилади.

Илмий-тадқиқот ишининг ҳажми, ташкилий ва илмий-методик таъминланиши кадрлар буюртмачиларининг талабларини ҳисобга олган ҳолда кадрлар тайёрловчи кафедра томонидан ишланган дастурда белгиланади;

Илмий-тадқиқот иши:

– магистратура мутахассислиги бўйича объектлар ва жараёнларнинг намунавий моделлари ва уларни тадқиқ қилиш методикаларини ўрганиш;

– экспериментал тадқиқотларни бажаришда қўлланиладиган стендлар, замонавий аппаратуралар ва бошқа жиҳозларни ўрганиш ва баён қилиш;

– ахборот технологияларининг замонавий воситаларидан фойдаланиб илмий-тадқиқотларни ўтказиш;

– экспериментал тадқиқотлар натижаларига ишлов бериш, уларни таҳлил қилиш ва акс эттириш, хулосалар чиқариш, илмий мақолалар тайёрлаш, тавсияларни ишлаб чиқиш;

– мустақил тадқиқотчилик фаолиятининг амалий кўникмаларини шакллантириш;

– фан, техника ва технологиянинг энг янги ютуқларига асосланган ахборот базаларини қўллай билиш, улардан магистрлик диссертациясини бажаришда фойдаланишни назарда тутади.

Илмий-педагогик ишга бўлган талаблар

Илмий-педагогик иш ОТМ ҳамда малака ошириш ва қайта тайёрлаш таълим муассасаларида ўтказилади. Шунингдек, мутахассислигига мос ўрта махсус, касб-ҳунар таълими муассасасида ҳам ўтказилиши мумкин. Илмий-педагогик иш икки тарафлама ва бошқа битимлар асосида хориж мамлакатлари олий таълим муассасаларида ҳам ўтказилиши мумкин.

Илмий-педагогик иш:

– замонавий педагогик ва ахборот технологияларидан, ўқув-тарбия ишларининг интерактив усулларидан фойдаланган ҳолда педагогик фаолият маҳорати ва кўникмаларини шакллантириш;

– ўқув жараёнини илмий-услубий жиҳатдан таъминлашни ташкил этиш, ўқув ва кўникмаларини ҳосил қилиши лозим;

шунингдек:

– махсус фанлар бўйича машғулотларнинг ҳар хил турлари: маърузалар, лаборатория ишлари, амалий ва бошқа машғулотларни ўтказиш бўйича стажировка;

– маъруза матнлари ва машғулотларни ўтказиш режаларини тузиш;

– янги педагогик ва ахборот технологияларни ўрганиш ва қўллаш;

– талабалар билимини баҳолашда рейтинг-назорат тизимини қўллаш;

– талабалар мустақил ишини ташкилий ва ўқув-методик таъминлашни ўрганиш;

– услубий кўрсатмаларни тузиш;

– тарбиявий ишларни ўтказишни назарда тутади.

Магистрлик диссертациясига бўлган талаблар

Магистрлик диссертацияси мавзулари соҳанинг ривожланиш истикболи ва фан, таълим, техника, технология, иқтисодиётдаги замонавий ютуқлар ҳамда кадрлар буюртмачиларининг талабларини ҳисобга олган ҳолда олий таълим муассасасининг мутахассислар тайёрловчи кафедраси томонидан белгиланади.

Магистрлик диссертацияси мавзусини танлаш ва илмий раҳбарни тайинлаш биринчи ўқув йилининг биринчи икки ойи давомида амалга оширилади. Ишнинг бажарилиши мос мутахассислик бўйича фан доктори илмий даражаси ёки мутахассислар тайёрловчи кафедра бўйича ушбу таълим муассасасида фаолият кўрсатувчи илмий даража ва илмий унвонга эга бўлган ўқитувчи илмий раҳбарлигида бажарилади. Илмий маслаҳатчилар сифатида Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси ва тармоқ илмий-тадқиқот институтлари, ишлаб чиқаришнинг юқори малакали мутахассислари таклиф қилиниши мумкин.

Магистрлик диссертациясининг мазмуни *тизимлаштирилган кўринишида* илмий-тадқиқот (ёки илмий-техникавий ечим) нинг дастлабки асосларини, унинг бажарилиб боришини ва олинган натижаларини қайд қилиши керак. Бунда илмий асослар (ёки илмий-техникавий ечимлар) ҳар тарафлама таҳлил қилиниши, мавжуд муқобил вариантларда кўриб чиқилиши ва улардан бирининг танланишига асосланиши лозим.

Магистрлик диссертацияси натижалари бўйича олинган маълумотни матн ёки кўرғазмали материал кўринишида мустаҳкамланади, унда муаллиф томонидан мавзунинг назарий ёки амалий аҳамияти исботланади. Матн ва кўрғазмали материал *ҳажми ва мазмунининг тавсифи* магистрлик диссертацияси мавзусининг йўналиши (илмий ёки илмий-техникавий) ва мутахассислар буюртмачилари талабларига боғлиқ ҳолда мутахассислар тайёрловчи кафедра томонидан белгиланади.

Белгиланган муддатда бажарилган магистрлик диссертацияси Давлат аттестацияси комиссиясига: илмий раҳбар *хулосаси*, соҳа бўйича илмий ходим ёки мутахассиснинг *ташқи тақриви* ва мос мутахассисликнинг магистр таълим дастури бўйича шахсий режа бажарилганлиги ҳақидаги *маълумотнома* билан бирга тақдим этилиши лозим.

Магистрлик диссертацияси Давлат аттестация комиссияси ва жамоа олдида очик ҳимоя қилинади.

Илмий семинарга бўлган талаблар

Илмий семинар магистратура талабаларида тадқиқот ишларини олиб бориш ва магистрлик диссертацияларини тайёрлаш кўникмаларини шакллантиришга, магистрантнинг назарий-методологик тайёргарлигини чуқурлаштириш ва йўналтиришга, илмий-тадқиқот фаолияти технологияларини амалий эгаллашларини таъминлашга йўналтирилган. Илмий семинарнинг асосий мақсади магистратура талабаларида илмий коммуникация кўникмасини шакллантириш, илмий-тадқиқот иши натижаларини унинг турли босқичларида муҳокамасини ташкил этишдан иборат. Илмий семинар ОТМ да ёки ЎзФА ва тармоқ илмий-тадқиқот институтларида 1, 2, 3 семестрлар мобайнида ўтказилади.

Илмий семинар:

– магистрлик диссертацияси мавзуи бўйича манбаларни (дарслиklar, ўқув қўлланмалар, илмий монографиялар, мақолалар, маърузалар, услубий адабиётлар ва ҳ.к.) ўрганиш;

– маълумотларни таҳлил қилиш ва умумлаштириш;

– амалга оширилган тадқиқотлар натижалари бўйича маъруза тайёрлаш ва илмий семинарда маъруза қилишни назарда тутади.

Илмий амалиёт (Стажировка).

Илмий амалиёт илмий-тадқиқот иши ва магистрлик диссертациясини бажариш жараёнида амалга оширилади. Илмий амалиёт (Стажировка) магистратура мутахассислиги бўйича мақсадли касбий таълим ўқув режа ва дастурларини ўзлаштириш,

магистратура талабаларида илмий-тадқиқот компетенцияларини шакллантириш, таълимни фан ва ишлаб чиқариш билан интеграциясини ривожлантириш йўли орқали магистрлар энг янги илмий-техник ривожланишдаги ютуқлар ҳамда иктисод, фан, техника, маданият ва соғлиқни сақлаш тармоқларидаги замонавий техника ва технологиялар базасида илмий тадқиқот ишлари, тақозо этганда индивидуал илмий изланиш ва тажриба-синовларни ўтказиш мақсадида ташкил этилади.

Илмий амалиёт (Стажировка):

- илмий тадқиқот олиб бориш, назарий ва амалий билимларни чуқурлаштириши;
- табиий ва ижтимоий-иктисодий географиянинг бошқа соҳа ва тармоқларидаги замонавий техника ва технологияларда қўлланилиши билан таништириши;
- амалий касбий ва илмий-тадқиқот компетенцияларни шакллантириши;
- касбга самарали мослашувни таъминлаши лозим.

Бунда илмий амалиёт (стажировка)га йўлланган магистратура талабаси ўқув жараёни жадвалини индивидуал график асосида ҳам бажариши кўзда тутилади. Ушбу ҳолатда стажировкани ташкил этиш тарғиб-қоидалари амалдаги норматив-ҳуқуқий ҳужжат (Низом) асосида олиб борилади.

3.3. 5A120302 – Тарих (йўналишлар ва мамлакатлар бўйича) магистратура мутахассислиги ўқув режасидаги юклама ҳажми

Барча турдаги аудитория ва аудиториядан ташқари ўқув ишларини ўз ичига олган ўқув юкламасининг энг юқори ҳажми ҳафтасига 54 соат қилиб белгиланади. Ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда (кундузги) ўқиш шакли аудитория машғулотларининг энг юқори ҳажми ҳафтасига - 30 соатгача қилиб белгиланиши мумкин. Қолган соатлар ҳажми мустақил таълим учун ажратилади.

Жорий, оралиқ ва якуний аттестацияларни ҳисобга олган ҳолда ўқув режа ва фан дастурининг умумий ҳажми 2 йиллик ўқув даври учун ҳафталик ўқув юкламалардан келиб чиққан ҳолда белгиланади.

Магистратура мутахассисликларининг ўқув режалари ва фанлар дастури мазмуни олий малакали илмий ва илмий-педагог кадрлар тайёрлашнинг бирламчи ва бошлангич босқичи сифатида мутахассислик бўйича чуқур фундаментал ва амалий билимлар беришни кўзда тутган ҳолда шакллантирилади.

Фаол ва интерфаол шаклларда ўтказилаётган машғулотларнинг улуши дастурнинг асосий мақсади, талабалар контингенти хусусиятлари ва муайян фан мазмуни билан аниқланади. Талабаларнинг академик гуруҳлари учун маъруза соатлари ҳажми аудитория вақтининг 50 фоизидан ошмаслиги керак. Фан мавзуларининг камида 40 фоизи (умумий юклама ҳажмига нисбатан) мустақил таълим тарзида ўзлаштирилиши лозим.

Талабаларнинг ўқув режалар ва фанлар дастурларини ўзлаштиришида ўқув фанларининг бир қанча масалалари ва муаммолари бўйича мустақил билим олиши назарда тутилиши зарур.

Магистратура мутахассисликлари унинг ўқув режаларига мувофиқ равишда якуний давлат аттестацияси билан тугалланиши шарт.

Ўқишнинг норматив муддати 2 йил бўлганда ўқув жараёни 100 ҳафтани ташкил этиши зарур.

Назарий таълим ва илмий фаолият	54 ҳафта
Аттестациялар ва давлат аттестацияси	7 ҳафта
Илмий амалиёт (стажировка)	21 ҳафта
Таътиллар	18 ҳафта
Жами	100 ҳафта

Таълим дастурини ўзлаштиришда бир қатор масалалар ёки интеграллаштирилган курслар муаммолари бўйича талабаларнинг мустақил таълими кўзда тутилади.

Ўқиш даврининг умумий ҳажми қуйидагича тақсимланиши зарур:

назарий таълим - 30-45%;

аттестация - 4-7%;

таъгиллар - 15-20%;

илмий фаолият - 55-70%.

Илмий фаолият магистратура талабасининг яқка тартибдаги календарь иш режаси асосида амалга оширилади ва қуйидагиларга бўлинади:

илмий тадқиқот иши, илмий-педагогик иш ва магистрлик диссертациясини тайёрлаш – 43,8%;

илмий семинар - 15,4%.

илмий амалиёт (стажировка) - 40,8%.

Назарий таълим ҳажми магистратура мутахассислигига қараб қуйидаги тарзда фанлар блоклари бўйича тақсимланади:

умумметодологик фанлар - 16,0%;

мутахассислик фанлари - 54,0 %;

танлов фанлари - 30,0%.

5A120302 – Тарих (йўналишлар ва мамлакатлар бўйича) мутахассислиги бўйича
таълим дастурининг тузилиши

Т/р	Ўқув блоклари, фаилар ва фаолният турларининг номлари	Умумий юкламанинг ҳажми, соатларда
1.00	Умумметодологик фаилар	260
1.01	Илмий-тадқиқот методологияси	65
1.02	Махсус фаиларни ўқитиш методикаси	65
1.03	Амалий хорижий тил	130
2.00	Мутахассислик фаилари	870
2.01	Мутахассисликнинг назарий масалалари	248
2.02	Мутахассисликка оид махсус адабиёт таҳлили	186
2.03	Шарқ мамлакатлари тараққиёт тарихининг тизимли таҳлили	188
2.04	Тарихий тадқиқотларнинг методологияси ва замонавий усуллари	124
2.05	Ўзбекистоннинг Шарқ мамлакатлари билан муносабатлари тарихи	124
3.00	Таълим фаилари	490
	Жами:	1620
4.00	Илмий фаолният	2430
4.01	Илмий-тадқиқот ва илмий-педагогик иш, магистрлик диссертациясиди тайёрлаш	1026
4.02	Илмий семинар	270
4.03	Илмий амалиёт (стажировка)	1134
	Жами:	4050
5.00	Аттестациялар	378
	ҲАММАСИ	4428

Библиографик маълумотлар

УДК: 002:651.1/7

Гуруҳ Т 55

ОКС 01.040.01

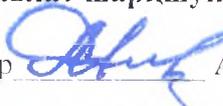
Таянч сўзлар:

касбий фаолият тури, компетенция, модуль, таълим йўналиши, касбий фаолият объекти, касбий фаолият соҳаси, магистратуранинг асосий таълим дастури (магистратура дастури), профиль, ўқиб-ўрганиш натижалари, ўқув цикли, фан, техника, методология, тадқиқот, автоматлаштириш, илмий бошқариш, ахборот-коммуникатив тизимлар, замонавий тадқиқот методлари, ахборот ва замонавий педагогик технологиялар, моделлар ва моделлаш, фан ишчи дастурлари, замонавий ўлчов асбоблари, илмий тадқиқотларни ташкил қилиш, виртуал электрон билим манбалари, дидактика, назария, виртуал лаборатория, тарихий манба, тарихий ривожланиш босқичлари, тарихшунослик, ижтимоий-сиёсий ривожланиш, мустамлака сиёсати, мустамлакачилик, неоколониализм, миллий-озодлик ҳаракатлари, империализм, капитализм генезиси, кўпукладли иқтисод, ижтимоий-синфий таркиб, аграр муносабатлар, революцион ҳаракатлар, мустамлакачиликнинг қулаши, мафкуравий ва сиёсий омиллар, қўлёзма ёдгорликлар, тарихнинг ижтимоий-иқтисодий ва сиёсий муаммолари.

Ишлаб чиқувчилар, келишилган асосий турдош олий таълим муассасалари ҳамда кадрлар истеъмолчилари

ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН:

Тошкент давлат шарқшунослик институти

Ректор А.Маннонов

2018 йил « 06 » август

Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академияси Тарих институти

Директор Р.Абдуллаев

2018 йил « 06 » август

КЕЛИШИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси
Олий ва ўрта махусе таълим вазирлиги
хузуридаги

Олий ва ўрта махусе, касб-хунар
таълимнинг
ривожлантириш маркази

Директор А.Марахимов

2018 йил « 10 » август

М.Ў.

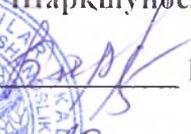
Ўзбекистон Миллий
университети

Ректор А.Марахимов

2018 йил « 10 » август

Ўзбекистон Республикаси Фанлар
Академияси Абу Райхон Беруний
номидagi Шарқшунослик институти

Директор Б.Абдухалимов

2018 йил « 10 » август

М.Ў.

Республика Таълим маркази

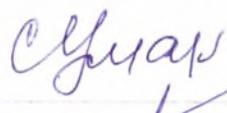
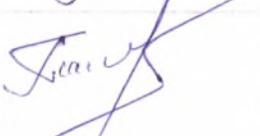
Директор М.Эсанов

2018 йил « 10 » август

М.Ў.

**5A1200302– Тарих (йўналишлар ва мамлакатлар бўйича)
таълим мутахасислиги бўйича малака талаблари ва ўқув режасини ишлаб
чиқувчи Ишчи гуруҳ таркиби**

т/р	Ишчи гуруҳ раиси ва аъзоларининг Ф.И.Ш	Лавозими, илмий даражаси ва унвони, иш жойи	Имзо
1.	Маннонов Абдурахим Муталович	Раис, ТДШИ ректори, ф.ф.д., профессор	
Аъзолари:			
1.	Абдуллаев Подир Абдулхаевич	ТДШИ Ўқув ишлари бўйича проректор, с.ф.и.	
2.	Умарова Саодат Маҳкамовна	ТДШИ ўқув-услубий бўлим бошлиғи	
3.	Бекмуратов Исматилла Нусратуллаевич	ТДШИ Жаҳон сиёсати, тарих ва фалсафа факультети декани	
4.	Абдуллаев Улугбек Артикбаевич	ТДШИ Хорижий мамлакатлар тарихи кафедраси мудири, т.ф.и.	
5.	Каримова Наталия Эрмаповна	ТДШИ Хитой сиёсати, тарихи ва иқтисодиёти, т.ф.д., профессор	
6.	Алимова Раҳима Рискуловна	ТДШИ Марказий Осиё халқлари тарихи ва манбашунослиги кафедраси мудири, т.ф.и.	

А.М.Маннонов

Ўқув ишлари бўйича проректор

П.А.Абдуллаев

И.П.Бекмуратов

ЎзР ФА Темурийлар тарихи давлат музейининг магистратура мутахассисликлари учун янгидан яратиладиган малака талабларига киритиладиган кадрлар истеъмолчиларининг магистратура мутахассислиги битирувчилари касбий фаолиятларига қўйиладиган умумий малака талаблари (касбий компетентлик талаблари)

т/р	ЎзР ФА Темурийлар тарихи давлат музейи учун кадр тайёрланаётган магистратура мутахассислиги		ЎзР ФА Темурийлар тарихи давлат музейининг магистратура мутахассислиги битирувчилари касбий фаолиятларига қўйиладиган умумий малака талабалари (касбий компетентлик талаблари)
	шифри	номи	
1.	5A120302	Тарих (мамлакатлар ва йўналишлар бўйича)	<p>Битирувчи қуйидаги касбий компетенция ва қобилиятларга эга бўлиши керак:</p> <ul style="list-style-type: none"> – тарихий мерос ва маданий анъаналарга хурмат ва эҳтиром билан муносабатда бўлиши; – илмий-тадқиқот соҳасида назарий ва амалий билимлардан фойдаланиш қобилиятига эга бўлиши; – илмий-тадқиқот соҳасида мустакил равишда янги билим ва амалий қўникмаларни эгаллаши ҳамда улардан амалий фойдалана олиш қобилиятига эга бўлиши; – ташкилотчилик қобилиятига эга бўлиши ва маънавий, маърифий тадбирларни юксак савияда ташкил эта олиши; – илмий анжуман, семинар ва давра суҳбатларида қатнашган бўлиши ва илмий салоҳиятини намоён эта олиши; – интеллектуал, маданий, маънавий ва касбий ўз-ўзини ривожлантириш ва такомиллантириш қобилиятига эга бўлиши ва бу қобилиятни амалда қўллай билиши; – ўз фаолиятида меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлардан фойдалана билиши ахлоқий ва ҳуқуқий меъёрлар ва мажбуриятларни ҳисобга олган ҳолда мақсадга эришишда қатъият кўрсатиши.

ЎзР ФА Темурийлар тарихи давлат музейи директори, т.ф.н.

Кадрлар бўлими бошлиғи

Х.Т.Файзиев

Тошкент давлат шарқшунослик институти қошидаги шарқ тиллари лицейининг магистратура мутахассисликлари учун янгидан яратиладиган малака талабларига киритиладиган кадрлар истеъмолчиларининг магистратура мутахассислиги битирувчилари касбий фаолиятларига қўйиладиган умумий малака талаблари (касбий компетентлик талаблари)

т/р	Тошкент давлат шарқшунослик институти қошидаги шарқ тиллари лицейи учун кадрлар тайёрланаётган мутахассисликлари учун		Тошкент давлат шарқшунослик институти қошидаги шарқ тиллари лицейининг магистратура мутахассисликлари битирувчилари касбий фаолиятларига қўйиладиган умумий малака талаблари (касбий компетентлик талаблари)
	шифри	номи	
1.	5A120302	Тарих (мамлакатлар ва йўналишлар бўйича)	<p>Битирувчи қуйидаги касбий компетенция ва қобилиятларга эга бўлиши керак:</p> <ul style="list-style-type: none"> – педагогик, илмий-тадқиқот фаолият соҳасида чуқур назарий ва амалий билимлардан фойдаланиш қобилиятига эга бўлиши; – педагогик, илмий-тадқиқот соҳасида ахборот технологиялар ёрдамида мустақил равишда янги билим ва амалий кўникмаларни эгаллаши ва улардан амалий фойдалана олиш қобилиятига эга бўлиши; – интеллектуал, маданий, маънавий, жисмоний ва касбий ўз-ўзини ривожлантириш ва такомиллаштириш қобилиятига эга бўлиши ва бу қобилиятни амалда қўллаш билиши; – тарихий мерос ва маданий анъаналарга ҳурмат ва эҳтиром билан муносабатда бўлиши, ижтимоий ва маданий фарқларни бағрикенглик билан қабул қилиши; – тарихий жараёнини юритувчи кучларни ва унинг қонуниятларини тушуниши; – тарихда зўравонлик ва зўравонлик қилмасликнинг роли, тарихий жараёнда, жамиятнинг сиёсий тузилмасида инсоннинг ўрнини тушуниши; – ўзининг шахсий дунёқараши орқали ижтимоий ва шахсий қаби аҳамиятга эга бўлган муаммоларни тушуниши ва уларни таҳлил қилиши; – ўз фаолиятида меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлардан фойдалана билиши ахлоқий ва ҳуқуқий меъёрлар ва мажбуриятларни ҳисобга олган ҳолда мақсадга эришишда қатъият кўрсатиши.

Тошкент давлат шарқшунослик институти
қошидаги шарқ тиллари лицейи

Х.Султонов

Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академияси Тарих институтининг магистратура мутахассисликлари учун янгидан яратиладиган малака талабларига киритиладиган кадрлар истеъмолчиларининг магистратура мутахассислиги битирувчилари касбий фаолиятларига қўйиладиган умумий малака талаблари (касбий компетентлик талаблари)

т/р	Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академияси Тарих институти учун кадр тайёрланаётган магистратура мутахассислиги		Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академияси Тарих институтининг магистратура мутахассислиги битирувчилари касбий фаолиятларига қўйиладиган умумий малака талабалари (касбий компетентлик талаблари)
	шифри	номи	
1.	5A120302	Тарих (мамлакатлар ва йўналишлар бўйича)	<p>Битирувчи қуйидаги касбий компетенция ва қобилиятларга эга бўлиши керак:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ўрганилаётган мамлакат тарихи тарихнавислиги ва манбашунослигининг долзарб муаммолари юзасидан, бирламчи манбаларга суянган ҳолда, инновацион ва фундаментал тадқиқотлар олиб бориш, соҳанинг назарий ва амалий муаммоларини билиш, давр учун долзарб, ҳали ишланмаган мавзуларни аниқлай олиш билимига эга бўлиши; – илмий-тадқиқотларни ўтказиш ва янги илмий ҳамда амалий натижаларни олиш қобилиятига эга бўлиши; – ечилаётган илмий муаммолар ва топирикларнинг концептуал ва назарий моделларини ишлаб чиқиш қобилиятига эга бўлиши; – тарихий тараққиётнинг ривожланиш босқичлари, ўрганилаётган мамлакат тарихи тарихнавислиги ва манбашунослигини тадқиқ этишнинг асосий тушунчалари, таърифлари ва атамаларини тугал билмоғи; – илмий-тадқиқот олиб бориш методларини мукамал эгаллаган бўлмоғи; – ўрганилган тил соҳасидаги билимларини илмий-тадқиқот ишларида қўллаш олиши; минтақада цивилизация тарихий жараёнлар, уларнинг умумий ва ўзига хос қонуниятлари, тарихий манбашунослиги, тарихшунослиги, назарий методологик масалалари бўйича тўлиқ билимга эга бўлмоғи; – тадқиқотларда қўлланган методологик ёндашув тамойилларининг тадрижи, этногенез, маданий, ижтимоий-сиёсий муносабатлар масаласи бўйича тасаввурга эга бўлмоғи; – замонавий тадқиқот методлари ва методологияси, турли тадқиқот методлари ва методологияларининг киёсий тавсифи, ҳозирги замон жаҳон тилшунослигидаги турли назарий қарашлар, ҳозирги замон тарихшунослигининг етакчи концепциялари, илгор назираётчи тилшуносларнинг асарларидан фойдаланиш малакасига эга бўлмоғи лозим.

Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академияси
Тарих институти директори

Кадрлар бўлими бошлиғи

M. Muxommatov

Р.Абдуллаев

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-2909-сонли, 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сонли, 2018 йил 4 июндаги “2018/2019 ўқув йилида Ўзбекистон Республикасининг Олий таълим муассасаларига ўқишган қабул қилиш тўғрисида”ги ПҚ-3769-сонли, 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сонли қарорларида ва ҳар бир таянч ОТМ учун Ҳукумат томонидан чиқарилган Фармон ва қарорлар ҳамда Ўзбекистон Республикаси Президенти Девонининг 2018 йил 4 апрелдаги 5002-хх-сонли топшириғи асосида Тошкент давлат шарқшунослик институтида ишлаб чиқилган малака талаблари ва ўқув режаларининг турдош ОТМлари билан

КЕЛИШУВ БАЁННОМАСИ

Тошкент ш.

“10” 08 2018 й

Қатнашдилар:

ТДШИ дан: А.М.Маннонов – Тошкент давлат шарқшунослик институти ректори, С.М.Умарова – ТДШИ Ўқув-услубий бўлим бошлиғи, Қ.Омонов – Шарқ филологияси факультети декани, Ч.Хусанов – Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва сиёсати факультети декани; И.Бекмуратов – Тарих ва фалсафа факультети декани; С.Ҳошимова – Хитойшунослик факультети декани; Р.Алимухамедов – Мумтоз филология кафедраси мудири, Р.Р.Алимова – МОХТМ кафедраси мудири, Т.С.Расулов – Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти кафедраси мудири, Д.А.Пўлатова – Шарқ фалсафаси ва маданияти кафедраси мудири, У.У.Муҳибова – Жанубий Осиё тиллари кафедраси мудири, Н.Э.Каримова – Хитой сиёсати, тарихи ва иқтисодиёти кафедраси мудири, Д.Сайфуллаев – Жаҳон сиёсати ва халқаро муносабатлар кафедраси мудири, Ш.Усмонова - Таржимашунослик кафедраси мудири. Шунингдек, ЎЗМУ, ЖИДУ, ТИУ, ЎЗДЖТУдан таклиф этилган етакчи профессор-ўқитувчилар, кафедра мудирилари.

КУН ТАРТИБИ

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-2909-сонли, 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сонли, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 4 июндаги “2018/2019 ўқув йилида Ўзбекистон Республикасининг Олий таълим муассасаларига ўқишган қабул қилиш тўғрисида”ги ПҚ-3769-сонли, 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сонли қарорларида, Ўзбекистон Республикаси Президенти Девонининг 2018 йил 4 апрелдаги 5002-сонли топшириғида ҳамда Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирининг 2018 йил 7 июндаги “Олий таълим муассасаларининг янги 2018/2019 ўқув йилига самарали тайёргарлик кўриш ишларини ташкиллаштириш тўғрисида”ги 504-сонли буйруғида белгиланган вазифалар ижросини таъминлаш мақсадида Тошкент давлат шарқшунослик институти ижодий ишчи гуруҳлари томонидан тайёрланган қуйидаги бакалаврият таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликлари Малака талаблари ва ўқув режалари муҳокамаси:

Таълим йўналишлари:

5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (шарқ тиллари бўйича);
5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (мумтоз тиллар бўйича);
5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (хитой филологияси);
5120200 – Таржима назарияси ва амалиёти (шарқ тиллари бўйича);
5120300 – Тарих (Шарқ мамлакатлари ва минтақалари бўйича);
5120300 – Тарих (Марказий Осиё мамлакатлари бўйича);
5120700 – Жаҳон сиёсати (минтақалар бўйича);
5120700 – Жаҳон сиёсати (Хитой Халқ Республикаси);
5120800 – Шарқ фалсафаси ва маданияти;
5231000 – Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик (мамлакатлар ва минтақалар бўйича).

Магистратура мутахассисликлари:

5A120101 – Адабиётшунослик (шарқ тиллари ва тадқиқот йўналишлари бўйича);
5A120102 – Лингвистика (шарқ тиллари бўйича);
5A120103 – Мумтоз филология (турлари бўйича);
5A120104 – Матншунослик ва адабий манбашунослик;
5A120201 – Қиёсий тилшунослик, лингвистик таржимашунослик (шарқ тиллари бўйича);

5A120302 – Тарих (йўналишлар ва мамлакатлар бўйича);

5A120304 – Тарихшунослик, манбашунослик ва тарихий тадқиқот усуллари (мамлакатлар бўйича);

5A120701 – Халқаро муносабатлар ва ташқи сиёсат;

5A120801 – Шарқ фалсафаси ва маданияти;

5A231000 – Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик (мамлакатлар ва минтакалар бўйича);

5A231101 – Ташқи иқтисодий фаолият (тармоқлар ва фаолият турлари бўйича).

Сўзга чиқдилар: А.Маннонов – Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-2909-сонли, 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сонли, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 4 июндаги “2018/2019 ўқув йилида Ўзбекистон Республикасининг Олий таълим муассасаларига ўқишга қабул қилиш тўғрисида”ги ПҚ-3769-сонли, 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сонли қарорларида, Ўзбекистон Республикаси Президенти Девонининг 2018 йил 4 апрелдаги 5002-хх-сонли топширигида ҳамда Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирининг 2018 йил 7 июндаги “олий таълим муассасаларининг янги 2018/2019 ўқув йилига самарали тайёргарлик кўриш ишларини ташкиллаштириш тўғрисида”ги 504-сонли буйруғида белгиланган вазифалар ижросини таъминлаш мақсадида тузилган ишчи гуруҳ профессор-ўқитувчилари томонидан “Олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари Классификатори”га мувофиқ, хорижий ОТМлар таржрибасини ўрганиш натижасида 10 та бакалаврият таълим йўналишлари ва 11 та магистратура мутахассисликлари бўйича ишлаб чиқилган малака талаблари ва ўқув режалари ҳақида ахборот берди, уни муҳокама қилиш ҳамда ушбу янгидан яратилган малака талаблари ҳақида йиғилиш қатнашчиларидан фикр-мулоҳаза ва таклифлар билдиришларини сўради.

Эшитилди: Н.Абдуллаев – Институтдаги барча кафедралар мутахассислари ва ЎЗМУ, ЎЗДЖТУ, ТИУ, ЖИДУ ижодий ишчи гуруҳлари аъзоларини жалб этган ҳолда амалдаги Малака талаблари замонавий таълим технологиялари, энг янги ахборот ва ўқув-услубий талаблар асосида таҳлил этилди, чет элдаги мос таълим йўналишлари ва мутахассисликлари бўйича таълим олиб бориладиган ОТМлар таълим тизими синчковлик билан ўрганиб чиқилди. Мазкур таълим йўналишлари ва мутахассисликлари бўйича турдош этиб белгиланган ОТМларнинг тегишли кафедралари билан боғланилиб, улардан таклифлар олинди ва Малака талаблари ҳамда ўқув режалар лойиҳаси тайёрланди. Ўқув режалардаги бир қатор фанлар янгиланди ва қолган фанларнинг мазмуни тубдан ўзгартирилди. Ўқув режаларини ишлаб чиқишида фанлар таркиби, уларнинг мазмуни, маъруза, амалий ва семинар машғулотларига ажратилган юктамалар ҳажми, фанларнинг семестрларда ўқитилиш кетма-кетлиги ҳамда малакавий амалиётларни ўтказиш муддатлари белгиланган меъёрларга мос шакллантирилди.

Ушбу Малака талаблари ва ўқув режалари олий таълимга қўйилган талабларни ўзида тўлиғича аке этиради ва меъёр талабларига жавоб беради, олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари классификаторига мос равишда республикамизда олиб борилаётган ислохотлардан келиб чиқиб, халқ хўжалигида замонавий инновацион технологиялар бўйича чуқур билим ҳамда амалий кўникмаларни бажаришга мўлжалланган. Малака талаблари республикадаги асосий кадрлар буюртмачи ва истеъмолчиси бўлган вазирлик, идора, корхона ва ташкилотлар ҳамда Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академиясининг тармоқ институтлари, турдош олий таълим муассасалари билан келишилган.

Кун тартибидаги мазкур масала бўйича йиғилишда билдирилган фикр-мулоҳазалар ва таклифлар асосида муҳокамадан сўнг **ҚАРОР ҚИЛИДИ:**

Тошкент давлат шарқшунослик институти профессор-ўқитувчилари томонидан кадрлар истеъмолчилари талаблари ва хорижий тажрибалар асосида ишлаб чиқилган 10 та таълим йўналишлари бўйича Малака талаблари ва ўқув режалари маъқуллансин.

1. 2. Хорижий тажрибалар асосида ишлаб чиқилган 10 та таълим йўналишлари Малака талаблари ва ўқув режаларини Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигида ташкил қилинган ишчи гуруҳ вакиллари томонидан экспертизадан ўтказиш ҳамда ўрнатилган тартибда тасдиқланиши учун Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълимини Ривожлантириш марказига топширилсин.

Мажлис раиси, ТДШИ ректори,
ф.ф.д., профессор

Котиба

А. Маннонов

С. Умарова

Тошкент давлат шарқшунослик институти таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликлари бўйича малака талабларининг асосий кадрлар истеъмолчилари билан

КЕЛИШУВ ДАЛОЛАТНОМАСИ

Тошкент ш.

“ 10 ” 08 2018 й.

Биз қуйида имзо қўювчилар – Тошкент давлат шарқшунослик институти ректори А.Маннонов, Ўзбекистон Миллий университети ректори А.Марахимов, Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети ректори А.Абдувахитов, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети ректори Ғ.Раҳимов Тошкент давлат шарқшунослик институти томонидан “Олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари Классификатори”га мувофиқ ишлаб чиқилган 10 та таълим йўналишлари ва 11 та магистратура мутахассисликлари малака талаблари ва ўқув режалари билан танишиб, келишув ҳақида ушбу далолатномани туздик.

Малака талаблари ҳамда ўқув режаларининг ишлаб чиқилишида Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-2909-сонли, 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сонли, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 4 июндаги “2018/2019 ўқув йилида Ўзбекистон Республикасининг Олий таълим муассасаларига ўқишга қабул қилиш тўғрисида”ги ПҚ-3769-сонли, 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сонли қарорлари, Ўзбекистон Республикаси Президенти Девонининг 2018 йил 4 апрелдаги 5002-хх-сонли топшириғи ҳамда олий таълим соҳасини тартибга солувчи бошқа меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар, шунингдек, халқаро тажрибаларга асосланган.

Мазкур малака талаблари ва ўқув режаларининг ишлаб чиқилишида асосий кадрлар истеъмолчилари томонидан қўйилган талаблар ҳам инобатга олинган.

Ишлаб чиқилган малака талаблари ўрнатилган тартибда тасдиққа тавсия этилиши мақсадга мувофиқ.

Тошкент давлат шарқшунослик институти
ректору

А. Маннонов

Ўзбекистон Миллий университети
ректору

А. Марахимов

Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия
университети ректори

А. Абдувахитов

Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари
университети ректори

Ғ. Раҳимов

Тошкент давлат шарқшунослик институти
5A1200302– Тарих (йўналишлар ва мамлакатлар бўйича)
мутахасислигининг малака талабларига тақдим

Республикамызда таълим сифатини оширишда яратилаётган Давлат таълим стандартлари ва малака талабларининг ахамияти каттадир. Барча олий таълим муассасаларида яратиладиган малака талабларига инебатан белгиланган бош мезон бу юқори малакали ва бугунги замон талаблари даражасидаги кадрларни тайёрландир. Шу нуқтан назардан, Тошкент давлат шарқшунослик институти “Хорижий мамлакатлар тарихи” кафедраси илмий жамоаси томонидан яратилиб тақдим қилинаётган малака талаблари ҳам айни шу мақсадни ўз олдига қўйган.

Тарих (йўналишлар ва мамлакатлар бўйича) мутахасислигининг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талабларда битирувчи талабанинг дунёқарани билан боглик тизимли билимларга эга бўлиши, гуманитар ва ижтимоий - иқтисодий фанлар асосларини, жорий давлат сиёсатининг долзарб масалаларини билиши, ижтимоий муаммолар ва жараёнларни мустақил тахлил қила олиши кўрсатилган. Шунингдек, ватан тарихини билиши, маънавий миллий ва умуминсоний кадриятлар масалалари юзасидан ўз фикрини баён қила олиши ва илмий асослай билиши, миллий истиқлол гоёсига асосланган фаол ҳаётний нуқтан назарга эга бўлиши, тарихий мерос ва маданий анъаналарга ҳурмат билан муносабатда бўлиши, ижтимоий - маданий фарқларни бағрикенглик билан қабул қилиши, тарихий жараённи юритувчи кучларни ҳамда унинг қонуниятларини тушуниши каби жиҳатларга алоҳида эътибор қаратилган.

Малака талабларида таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий фаолиятларига қўйиладиган малака талаблари батафсил шарҳлаб ўтилган. Жумладан, илмий-тадқиқот фаолиятида, маънавий - маърифий фаолиятда, ташкилий - бошқарув фаолиятда, таржимонлик фаолиятида, консалтинг хизмати фаолиятида битирувчиларга қўйиладиган талаблар ҳозирги замон меҳнат бозори талабларига асосланган равишда ишлаб чиқилган.

Тақдим қилинаётган малака талабларида магистратура ўқув режаси ва фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар шарқшунослик институти хусусиятларидан келиб чиққан ҳолда, шунингдек, Республикамыз таълим тизимида олиб борилаётган ислохотларга ҳамоханг равишда ишлаб чиқилганлигини алоҳида эътироф қилиш лозим. Малака талабларида бакалаврият таълим йўналиши ўқув режаси ва фанлар дастурлари умумий ўрта ва ўрта махсус, касб - хунар таълими билан узлуқсизлик ва узвийлик таъминланишини инобатга олган ҳолда ишлаб чиқилганлиги кўрсатиб ўтилган ва талабаларнинг фан блокларини ўзлаштириши қайд қилинган. Малака талабларида ўқув режа фанлари блоклари мазмунига қўйиладиган умумий талабларни тўлик аке эттирган.

Уз ФА Тарих институти
директори, т.ф.д., профессор

М. Мухаммад

Р.Абдуллаев

Тошкент давлат шарқшунослик институти
5A1200302– Тарих (йўналишлар ва мамлакатлар бўйича)
мутахассислигининг малака талабларига тақриз

Республикамызда таълим сифатини оширишда яратилаётган Давлат таълим стандартлари ва малака талабларининг аҳамияти каттадир. Барча олий таълим муассасаларида яратилган малака талабларига инебатан белгиланган бош мезон бу юкори малакани ва бугунги замон талаблари даражасидаги кадрларни тайёрлашдир. Шу нуктаи назардан, Тошкент давлат шарқшунослик институти “Хорижий мамлакатлар тарихи” кафедраси илмий жамоаси томонидан яратилиб тақдим қилинаётган малака талаблари ҳам айна шу максадни ўз олдига қўйган.

Малака талаблари ихтисослик йўналиши фанларининг ҳар бири максад ва вазифалари, улар бўйича талабалар олдига қўйилган талаблар, фанларнинг дастурий ҳажми, назарий ва амалий қўллаш майдонлари багафенл кўрсатилган. Шунингдек, малака талаблари ўз ичига олган фанлар мазмуни ва моҳият жиҳатидан бир бирини бойитиши билан бирга маълум бир максадга қаратилгани, яъни минтақа халқлари тарихини, тарихий манбаъшунослигини ёзма ёдгорликларининг тилларини билиш нуктаи назардан билим ва қўникмаларга эга кадрлар тайёрлашни кўзда тутган.

Малака талаблари Шарқ мамлакатлари минтақасининг енёсий- ижтимоий, маданий ҳаёти боскичларини ўрганишда узвийлик ва хронологик изчиллик талабидан келиб чикади. Унда Шарқ мамлакатлар халқлари тарихи умумжаҳон тарихининг узвий қисми сифатида талқин қилинади. Минтақа халқлари тарихининг манбалари турли тилларда бўлганлиги сабабли манбаъшунослик ва тарихшунослик масалалари мутахассисдан кенг билимли бўлишни, араб, форс, хитой, шунингдек, инглиз ва бошқа гарб тилларини билишини тақозо қилишни ўз ифодасини топган.

Шуларни эътиборга олган ҳолда мазкур малака талабларида таълимнинг меъёрий муддати, касбий фаолият соҳаси ва объектларининг тавсифи, касбий фаолият турлари ва касбий мослашув имкониятлари кенг ёритилган.

Малака талаблари магистратура мутахассислиги учун тузилган ўқув режалари ва фан дастурлари мазмунига, битирув малакавий ишга қўйилган умумий талаблар изоҳлаб берилган. Шу билан бирга малака талабларида мазкур таълим соҳаси бакалавриат таълим йўналиши профессор-ўқитувчилари таркибига қўйилган умумий талаблар ва кадрлар тайёрлаш сифатини назорат қилиш услублари келтирилган.

Таъкидлаш жоизки, мазкур малака талабларини ишлаб чикишда ихтисослик фанлари шарқшунос тарихчи мутахассислар тайёрлашнинг ўзига хос хусусиятларини эътиборга олган ҳолда ўзаро узвийлик ва фанлараро интеграллашиш талаблари ҳисобга олинган.

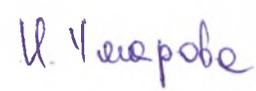
Хулоса қилиб айтганда, шарқшунос мутахассис тайёрлашга мўлжалланган 5A1200302– Тарих (йўналишлар ва мамлакатлар бўйича) мутахассислигининг малака талаблари ҳар томонлама асослаб берилган ва тақдим учун тавеня қилини мумкин.

ТДШИ Хитой сиёсати, тарихи ва иқтисодиёти
т.ф.д., профессор

Н.Э.Каримова

TASDIQLAYMAN

кб:

Тошкент давлат шарқшуноелик институти
5A1200302– Тарих (йўналишлар ва мамлакатлар бўйича)
мутахассислигининг малака талабларига тақриз

Малака талаблари ўқув жараёнини, таълим муассасалари фаолиятини, кадрлар дарслик ва ўқув қўлланмалар тайёрлаш сифатини баҳолашни тартибга солишда ҳамда бакалаврият таълим йўналиши учун Давлат таълим стандартлари, ўқув режалари, фанлар дастурлари ва бошқаларни яратиш учун асос ҳисобланади.

Шу нуқтаи назардан Тошкент давлат шарқшуноелик институти “Хорижий мамлакатлар тарихи” кафедраси илмий жамоаси томонидан яратилиб, тақдим қилинаётган мазкур малака талаблари фанларнинг умумий қонуниятлари, минтақа халқлари тарихининг муштарак асослари, Шарқ мамлакатлари халқлари тарихий-маданий муштарак илдизлари, миндий тарихларининг хусусий жihatлари билан бирга умумий омиллари, тарихий манбаларининг минтақа учун умумийлиги каби катор масалаларда назарий илмий тасаввур, билим ва кўникмалар беринга мўлжалланган.

Малака талаблари ихтисослик йўналиши фанларининг ҳар бири мақсад ва вазифалари, улар бўйича талабалар олдида кўйиладиган талаблар, фанларнинг дастурий ҳажми, назарий ва амалий қўллаш майдонлари батафсил кўрсатилган. Шунингдек, малака талаблари ўз ичига олган фанлар мазмун ва моҳият жihatидан бир бирини бойитиши билан бирга маълум бир мақсадга қаратилгани, яъни минтақа халқлари тарихини, тарихий манбашуноелигини ёзма ёдгорликларнинг тилларини билиш нуқтаи назаридан билим ва кўникмаларга эга кадрлар тайёрлашни кўзда тутган.

Малака талаблари Шарқ мамлакатлари минтақасининг сиёсий- ижтимоий, маданий ҳаёти босқичларини ўрганишда узвийлик ва хронологик изчиллик талабидан келиб чиқади. Унда Шарқ мамлакатлар халқлари тарихи умумжаҳон тарихининг узвий қисми сифатида талқин қилинади. Минтақа халқлари тарихининг манбалари турли тилларда бўлганлиги сабабли манбашуноелик ва тарихшуноелик масалалари мутахассисдан кенг билимли бўлишини, араб, форс, хитой, шунингдек, инглиз ва бошқа ғарб тилларини билишини тақозо қилиши ўз ифодасини тошган.

Шуларни эътиборга олган ҳолда мазкур малака талабларида таълимнинг меъёрий муддати, касбий фаолият соҳаси ва объектларнинг тавсифи, касбий фаолият турлари ва касбий мослашув имкониятлари кенг ёритилган.

Малака талаблари магистратура мутахассислиги учун тузилган ўқув режалари ва фан дастурлари мазмунига, битирув малакавий ишга кўйиладиган умумий талаблар изоҳлаб берилган. Шу билан бирга малака талабларида мазкур таълим соҳаси бакалаврият таълим йўналиши профессор-ўқитувчилари таркибига кўйиладиган умумий талаблар ва кадрлар тайёрлаш сифатини назорат қилиш услублари келтирилган.

Таъкидлаш жоизки, мазкур малака талабларини ишлаб чиқишда ихтисослик фанлари шарқшунос тарихчи мутахассислар тайёрлашнинг ўзига хос хусусиятларини эътиборга олган ҳолда ўзаро узвийлик ва фанлараро интегралланиши талаблари ҳисобга олинган.

Хулоса қилиб айтганда, шарқшунос мутахассис тайёрлашга мўлжалланган 5A1200302– Тарих (йўналишлар ва мамлакатлар бўйича) мутахассислигининг малака талаблари ҳар томонлама асослаб берилган ва уни тасдиқ учун тавсия қилиш мумкин.

Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академияси
Темурийлар тарихи давлат музейи директори

Х.Файзиев

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус касб-хунар таълим йўналишлари бўйича ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи кенгашнинг “Ижтимоий ва гуманитар фанлар” ўқув-услубий бирлашмаси мажлисининг

БАЁННОМАСИ

.. 15 .. 08 2018 йил

Тошкент шаҳри

Қатнашдилар: Бирлашма раиси – А.М. Маннонов
Аъзолари: ўқув-услубий бирлашма котиби: С.М. Умарова;
ўқув-услубий бирлашма аъзолари ва таклиф этилганлар.

КУН ТАРТИБИ:

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-2909-сонли, 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иктисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сонли, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 4 июндаги “2018/2019 ўқув йилида Ўзбекистон Республикасининг Олий таълим муассасаларига ўқишга қабул қилиш тўғрисида”ги ПҚ-3769-сонли, 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сонли қарорларида, Ўзбекистон Республикаси Президенти Девонининг 2018 йил 4 апрелдаги 5002-хх-сонли топширигида ҳамда Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирининг 2018 йил 7 июндаги “Олий таълим муассасаларининг янги 2018/2019 ўқув йилига самарали тайёргарлик кўриш ишларини ташкиллаштириш тўғрисида”ги 504-сонли буйруғида белгиланган вазифаларни ижросини таъминлаш мақсадида Тошкент давлат шарқшунослик институти профессор-ўқитувчилари томонидан хорижий тажрибалар асосида ишлаб чиқилган Малака талаблари ва ўқув режаларини муҳокама қилиш ҳамда уни тасдиқлаш учун тавсия этиш.

Эшитилди: ўқув-услубий бирлашма раиси А.М.Маннонов:

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-2909-сонли, 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иктисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сонли, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 4 июндаги “2018/2019 ўқув йилида Ўзбекистон Республикасининг Олий таълим муассасаларига ўқишга қабул қилиш тўғрисида”ги ПҚ-3769-сонли, 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сонли қарорларида, Ўзбекистон Республикаси Президенти Девонининг 2018 йил 4 апрелдаги 5002-хх-сонли топширигида ҳамда Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирининг 2018 йил 7 июндаги “олий таълим муассасаларининг янги 2018/2019 ўқув йилига самарали тайёргарлик кўриш ишларини ташкиллаштириш тўғрисида”ги 504-сонли буйруғида белгиланган вазифалар ижросини таъминлаш мақсадида институтда тузилган ишчи гуруҳ профессор-ўқитувчилари томонидан “Олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари Классификатори”га мувофиқ 10 та бакалаврият таълим йўналишлари ҳамда 11 та магистратура мутахассисликлари бўйича ишлаб чиқилган малака талаблари ва ўқув режалари ҳақида ахборот берди, уни муҳокама қилиш ҳамда ушбу янгидан яратилган малака талаблари ҳақида йиғилиш қатнашчиларидан фикр-мулоҳаза ва таклифлар билдиришларини сўради.

Сўзга чиқдилар: ТДШИ ўқув ишлари бўйича проректор Н.Абдуллаев:

Институтдаги барча кафедралар мутахассислари ва турдош олий таълим муассасаларидан мутахассис профессор-ўқитувчиларни жалб қилган ҳолда, чет элдаги мос таълим йўналишлари ва мутахассисликлари бўйича таълим олиб бориладиган ОТМлар таълим тизимини изчил ўрганиш натижасида ҳамда белгиланган директив хужжатларга асосланиб, юқорида келтирилган таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликлари бўйича малака талаблари ва ўқув режалари лойиҳаси қайта ишлаб чиқилди.

Ушбу Малака талаблари ва ўқув режалари олий таълимга кўйилган талабларни ўзида тўлиғича акс эттиради ва меъёр талабларига тўлиқ жавоб беради, олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари классификаторига мос равишда республикамизда олиб борилаётган ислохотлардан келиб чиқиб, халқ хўжалигида замонавий инновацион технологиялар бўйича чуқур билим ҳамда амалий кўникмаларни бажаришга мўлжалланган. Малака талаблари республикадаги асосий кадрлар буюртмачи ва истеъмолчи бўлган вазирлик, идора, корхона ва ташкилотлар ҳамда Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академиясининг тармоқ институтлари, турдош олий таълим муассалари билан келишилган.

Юқоридагиларни инобатга олиб, қуйидаги такомиллаштирилган малака талаблари ҳамда ўқув режаларини тасдиқлаш учун тавсия этишларингизни сўрайман:

Таълим йўналишлари:

5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (шарқ тиллари бўйича);
5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (мумтоз тиллар бўйича);
5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (хитой филологияси);
5120200 – Таржима назарияси ва амалиёти (шарқ тиллари бўйича);
5120300 – Тарих (Шарқ мамлакатлари ва минтақалари бўйича);
5120300 – Тарих (Марказий Осиё мамлакатлари бўйича);
5120700 – Жаҳон сиёсати (минтақалар бўйича);
5120700 – Жаҳон сиёсати (Хитой Халқ Республикаси);
5120800 – Шарқ фалсафаси ва маданияти;
5231000 – Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик (мамлакатлар ва минтақалар бўйича).

Магистратура мутахассисликлари:

5A120101 – Адабиётшунослик (шарқ тиллари ва тадқиқот йўналишлари бўйича);
5A120102 – Лингвистика (шарқ тиллари бўйича);
5A120103 – Мумтоз филология (турлари бўйича);
5A120104 – Матншунослик ва адабий манбашунослик;
5A120201 – Қиёсий тилшунослик, лингвистик таржимашунослик (шарқ тиллари бўйича);
5A120302 – Тарих (йўналишлар ва мамлакатлар бўйича);
5A120304 – Тарихшунослик, манбашунослик ва тарихий тадқиқот усуллари (мамлакатлар бўйича);
5A120701 – Халқаро муносабатлар ва ташқи сиёсат;
5A120801 – Шарқ фалсафаси ва маданияти;
5A231000 – Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик (мамлакатлар ва минтақалар бўйича);

5A231101 – Ташқи иқтисодий фаолият (тармоқлар ва фаолият турлари бўйича).

Уларга ишлаб чиқариш ва ИГИларининг мутахассислари, кадрлар буюрмачилари ва исгеъмолчилари, турдош ОТМлари билан келишув баённомаси олинган. Сизлардан тайёрланган 10 та таълим йўналишлари ва 11 та магистратура мутахассисликлари бўйича Малака талаблари ва ўқув режаларини муҳокама қилиб, ўз фикр-мулоҳазаларингизни билдиришларингизни сўрайман.

Бирлашма аъзоларидан: ф.ф.д., профессор Қ.Содиқов, т.ф.д., профессор М.Исҳоқов, PhD Д.Сайфуллаев, и.ф.д., профессор Т.Расуловлар ҳам сўзга чиқиб, ишлаб чиқилган 10 та таълим йўналишлари ва 11 та магистратура мутахассисликлари бўйича Малака талаблари ва ўқув режаларини замонавий талаблар асосида тайёрланганлиги, уларда хорижий тажрибалар ҳамда гуманитар соҳадаги ислохатлар инobatга олинганлигини таъкидладилар. ушбу таълим йўналишлари Малака талаблари ва ўқув режаларини тасдиқлаш учун тавсия этдилар.

А.Маннонов - бирлашма раиси, профессор. Институтимиз профессор-ўқитувчилари томонидан ишлаб чиқилган 10 та таълим йўналишлари ва 11 та магистратура мутахассисликлари бўйича Малака талаблари ва ўқув режалари олий таълим талаблари асосида тайёрланган, уларда Республикамизда гуманитар соҳада рўй бераётган иқтисодий ислохатлар ҳамда халқаро тажрибалар тўлигича ўз аксини топган, деб ўйлайман. Шунинг учун муҳокамага қўйилган 10 та таълим йўналишлари ва 11 та магистратура мутахассисликларининг Малака талаблари ва ўқув режаларини маъқуллаш ва тасдиқлаш учун тавсия этишларингизни сўрайман.

Йигилиш аъзоларининг билдирган фикр ва мулоҳазаларини эътиборга олиб “Ижтимоий ва гуманитар фанлар” ўқув-услубий бирлашмаси **ҚАРОР ҚИЛАДИ:**

1. Тошкент давлат шарқшунослик институти профессор-ўқитувчилари томонидан кадрлар исгеъмолчилари талаблари ва хорижий тажрибалар асосида ишлаб чиқилган 10 та таълим йўналишлари ва 11 та магистратура мутахассисликлари бўйича Малака талаблари ва ўқув режалари маъқуллансин.

2. Хорижий тажрибалар асосида ишлаб чиқилган 10 та таълим йўналишлари ва 11 та магистратура мутахассисликлари Малака талаблари ва ўқув режалари Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигида ташкил қилинган ишчи гуруҳ вакиллари томонидан экспертизадан ўтказиш ҳамда ўрнатилган тартибда тасдиқланиши учун Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълимини Ривожлантириш марказига топширилсин.

“Ижтимоий ва гуманитар фанлар”

Ўқув-услубий бирлашмаси раиси, ф.ф.д., профессор

Бирлашма котиби:

А.МАННОНОВ

С.УМАРОВА

5A120302 – Тарих (йўналишлар ва мамлакатлар бўйича) магистратура мутахассислиги малака

талабнинг ишлаб чиқишига

ТУШУНТИРИШ ХАТИ

5A120302 – Тарих (йўналишлар ва мамлакатлар бўйича) магистратура мутахассислиги малака талабини б чиқишда қуйидаги меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларга асосланган:

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-2909-сонли қарори;

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассисларнинг сифатини оширишда иқтисодиёт соҳаларини ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сонли қарори;

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 4 июндаги “2018/2019 ўқув йилида Ўзбекистон Республикасининг Олий таълим муассасаларига ўқишга қабул қилиш тўғрисида”ги ПҚ-3769-сонли қарори;

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим тизimini ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга ошириладиган кенг қамровли ислохотларда фаол иштирокини янада кўшиқча қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сонли қарори;

Ўзбекистон Республикаси Президенти Девонининг 2018 йил 4 апрелдаги 5002-сонли топшириғи;

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирининг 2018 йил 7 июндаги “олий таълим муассасаларининг янги 2018/2019 ўқув йилига самарали тайёрларлик кўриш ишларини ташкиллаштириш тўғрисида”ги 504-сонли буйруғи.

Малака талабини ишлаб чиқишда чет элдаги мос мутахассисликлар бўйича таълим олиб бориладиган ҳоллар таълим тизimini ўрганиб чиқилди, мутахассислик битирувчиларига кадрлар истеъмолчилар томонидан берилган малака талаблари ҳисобга олинди.

Олдинги магистратура мутахассислиги ўқув режасидаги юклама ҳажми билан қиёслаганда 2018 йил ўқув йилида “Умуминсоний фанлар” блокдаги фанлар сонини 6 тадан 2 та камайтирилди, Махсус фанларни ўқитиш бўлимида фанни 3 блокдан 1 блокка ўтказилди; умумий юклама ҳажми 30%дан 18%га камайтирилди. “Табииёт фанлари” блокдаги фанлар сонини ва фоизи ўзгармаган ҳолда, фанларга ажратилган соатлар сонини ўзгарди. “Танлов фанлари” блокининг ўқув юкламаси ҳажминини 15% дан 27% гача оширилди. “Илмий фаолият” йилидаги Илмий-тадқиқот иши ва магистрлик диссертациясини тайёрлаш учун ажратилган вақт меъёрлари 717 тага камайтирилди, Илмий-педагогик иш Илмий семинар деб номланди; Илмий амалиёт (стажировка) ҳажми 594 тага камайтирилди.

Ушбу малака талаб “Кадрлар тайёрлаш миллий дастури”нинг мақсади ва вазифаларининг, шунингдек малака талабига йўналтирилган ҳамда Президент, Вазирлар Маҳкамасининг қарор-фармонларини мукамал равишда амалга оширилишига қаратилган.

Малака талабни дастурида миллий мустақиллик, демократия, бой миллий ва маънавий анъаналар, халқнинг интеллектуал имкониятлари ва умуминсоний кадрларнинг таъминланиши ҳисобга олинди.

Малака талабни асосида таълим олувчиларда чуқур билим, мустақил фикрлаш, юксак касбий малакавий кўникма шаклланиши таъминланади.

Ушбу малака талабни халқаро тажриба, техника, технологиялар, фаннинг ривожланиш даражасини ва талабларни иқтисодий устуворлик шароитида кадрларга нисбатан ишлаб чиқариш ва амалиётда қўйиладиган талабларни ҳисобга олган ҳолда илмий асосланади.

Ўқув юкламасининг оддийдан мураккабга қараб тузилишига эришилганлиги натижасида таълимчиларнинг қобилиятлари ва эҳтиёжларига қўра таълимни табақалаштириш имкониятлари ҳисобга олинди.

Таълим олувчилар ва битирувчиларни тайёрлаш, таълим фаолияти сифатини баҳолаш мезонлари ва талабларининг белгиланган меъёрий-қондаларга мослигига эришилди.

Малака талабнинг қулайлиги – унинг бажарилишини назорат қилиш, меъёр ва талаблари бузилишининг олдини олиш имкониятлари инobatта олинган бўлиб, мутахассисликнинг малака талабини ишлаб чиқишда муҳим рольни ўйнайди.

5A120302 – Тарих (йўналишлар ва мамлакатлар бўйича) магистратура мутахассислигига тажрибада битирувдан ўтган таълим ҳамда ишлаб чиқариш амалий фаолиятларининг илғор меъёрлари киритилди.

Малака талабни ишлаб чиқишда мамлакат иқтисодий-иқтисодий тарақиётининг истикболлари, жамиятнинг ривожланиши, фан, техника, технология ва маданият ютиқлари, кадрлар тайёрлаш борасида жаҳон тенденцияларидан фойдаланиб, иқтисодиёт соҳаларининг модернизациялашув шароитида кадрлар истеъмолчиларининг талабларини қўриқиб, таълим мазмунига тезкор жорий этишига тегишли шароитлар яратиш, олий таълим давлат таълим қўроқларининг халқаро амалиётдаги академик стандартлар билан уйғунлаштирилди ҳамда уларни узвийлиги таъминланди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
Вазирлар Маҳкамасининг
Ўқув-таълим вазирлигининг
Магистратура мутахассислиги
Малака талабни ишлаб чиқиш бўлими
Проректори

Н.А. Абдуллаев

**54120302- Тарих (йўналишлар ва мамлакатлар бўйича) мутахассислиги бўйича
магистратура малака талабларининг халқаро миқёсидаги
бошқа таълим стандартлари билан қиёсий таққослаш**

Магистратурада таълим жараёнининг умумий кўрсаткичлари

№	Таълим жараёни	Ўзбекистон Республикаси (магистратура)	Америка Қўшма Штатлари Стэнфорд университети тарих факультети (магистратура) (Stanford's Department of History's Master's Degrees)	М. Ломоносов номидаги Москва Давлат Университети қошидаги тарих факультети (Россия Истфак МГУ)	Ҳиндистон Республикаси (магистратура, Жавахарлал Неру университети)
1.	Босқинчилик	4 йил бакалавриятдан сўнг	4 йил бакалавриятдан сўнг	4 йил бакалавриятдан сўнг	2 йил касбий даража ва бакалавриятдан сўнг
2.	Даромадлиги	2 йил	2 йил	2 йил	2 йил
3.	Таълим олувчилар сони	8 -12	4-10	20	10 ва ундан ортиқ
4.	Ўқиш жойлари	ОТМлар қошидаги тарих факультетлари, ЎЗР ФА илмий-тадқиқот институтлари, Давлат Архиви, музейлар	Университет қошидаги тарих факультети, илмий-тадқиқот маркази ва унинг филиаллари, хориждаги турдош университетлар қошидаги тарих факультетлари ёки бўлимлар	М.Ломоносов номидаги Москва Давлат Университети қошидаги тарих факультетининг зарур кадрлар билан таъминланган ва илмий-техник салоҳиятга эга бўлган кафедралари ва амалиёт ўтказиладиган муассасалар	Ташқи ишлар вазирлиги, Олий таълим вазирлиги, Ҳиндистоннинг барча университетлари, Коллежлар, Шахсий таълим даргоҳлари.
5.	Таълим берувчилар	ОТМ да тизимли равишда илмий ёки илмий-услубий фаолият билан шуғулланувчи ва илмий даража ва унвонга эга бўлган профессор-ўқитувчилар. Магистратурада таълим берувчилар фан номзоди ёки фан доктори (жумладан, хориждаги PhD) илмий даражалари ва илмий унвонларга эга бўлишлари керак.	Университет қошидаги тарих факультети профессорлари, илмий-тадқиқот марказлари ва уларнинг филиаллари мутахассислари.	Тизимли равишда илмий ёки илмий-услубий фаолият билан шуғулланувчи ва илмий даража ва унвонга эга бўлган профессор-ўқитувчилар. Магистратурада таълим берувчиларнинг 75% фан номзоди ёки фан доктори (жумладан, хориждаги PhD) илмий даражалари ва илмий унвонларга эга бўлишлари керак.	Мутахассислик бўйича магистр даражасига эга бўлганлар ва фан докторлари.
6.	Таълим жараёнини кузатиш ва назорат қилиш	Қуйидаги тартибда амалга оширилади: магистратура бўлими-деканат - биттирувчи кафедраси мудири- илмий раҳбар ёки бевосита таълим берувчи профессор-ўқитувчи - магистрант.	Қуйидаги тартибда амалга оширилади: илмий-тадқиқот маркази-дастур директори- илмий консультант ёки бевосита таълим берувчи профессор-ўқитувчи - таълим олувчи.	Қуйидаги тартибда амалга оширилади: магистратура бўлими-деканат - биттирувчи кафедраси мудири- бевосита таълим берувчи профессор-ўқитувчи - магистрант.	Қуйидаги тартибда амалга оширилади: Факультет декани ва кафедра мудири ва таълим берувчи ўқитувчи томонидан.

Магистратурада таълим жараёнининг таркиби

№	Таълим жараёни	Ўзбекистон Республикаси (магистратура)	Америка Қўшма Штатлари Стэнфорд университети тарих факультети (магистратура) (Stanford's Department of History's Master's Degrees)	М. Ломоносов номидаги Москва Давлат Университети қошидаги тарих факультети (Россия, Истфак МГУ)	Ҳиндистон Республикаси (магистратура, Жавахарлал Неру университети)
1.	Назарий таълим	Асосий қисми маъруза ва семинар машғулотлари кўрinishида асосий базада ва қисман амалиёт ўтказиладиган муассасаларда амалга оширилади	Асосан таълим ва илмий-тадқиқот марказларида лекция, семинар дарслари ва кичик конференциялар кўрinishида ўтказилади	Маъруза ва семинар машғулотлари кўрinishида университет қошидаги тарих факультетида ва қисман амалиёт ўтказиладиган муассасаларда	Асосан маъруза ва амалий машғулотлар кўрinishида ўтказилади.

2	Амалий таълим	Уқув дастурида курсатилган ротациялар кўринишида Олий таълим, ўрта касб-хунар таълим ва умумий ўрта таълим муассасалари, Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академияси қошидаги илмий тадқиқот институтлари, Давлат архиви ва музейларда амалга оширилади.	Уқув дастурида курсатилган цикллар кўринишида илмий-тадқиқот марказлари ва уларнинг филиалларида амалга оширилади.	Амалий машғулотларни кўринишида зарур кадрлар ва илмий-техник салоҳиятга эга бўлган кафедралар ва қисман амалиёт ўтказиладиган муассасаларда амалга оширилади	Уқув дастурида курсатилган мавзулар бўйича Олий таълим даргоҳида, тил академиясида, кутубхоналарда амалга оширилади.
3	Илмий-тадқиқот ишлари	Магистратурада таълим олувчилар танлаган мавзуси бўйича диссертация ишини асосан битирувчи кафедра шароитида амалга оширилади. Магистрантларга кафедра профессор-ўқитувчилари ёки ҳамкорлик шартномалари асосида бошқа турдош ОТМ ва илмий-тадқиқот институтлари ходимлари орасидан илмий раҳбар (илмий консультант) тайинланади. Илмий изланиш давомида магистрантлар илмий мақолалар, тезислар ёзиш, ОТМ, республика ва халқаро илмий анжуманларда иштирок этиш билан шугулланадилар. Бундан ташқари магистрантлар таълим жараёнида педагогик иш билан машғул бўладилар.	Магистратурада таълим олувчилар илмий иши кейинги босқичда докторлик илмий ишига асос бўлиб хизмат қилади ва мустақил илмий изланиш кўринишида амалга оширилади. Уларга магистратурада ўқиш жараёнида таълим берувчи профессорлар орасидан илмий консультант тайинланади.	Магистратурада таълим олувчиларнинг мустақил илмий-иши мавзуси кафедра илмий проекти таркибига киритилган бўлади ва тегишли кафедралар томонидан белгиланган профессор-ўқитувчи раҳбарлиги остида олиб борилади. Илмий иш давомида магистратурада таълим олувчи реферат ва курс ишлари тақдим қилини, конференцияларда иштирок қилини ва илмий иш мавзуси бўйича журналга мақола ёзиши шарт	Магистратурада магистр танлаган мавзуси бўйича диссертация ишини илмий раҳбар назорати остида амалга оширилади. Мавзу магистратурада ўқиш жараёнида танланади.
4	Мустақил таълим	Магистратурада таълим олувчилар назарий машғулотлар, амалий кўникмалар ва илмий ишлари бўйича мустақил иш олиб боришади, асосий база ва бошқа таълим муассасаларида яратилган шароитлардан (таркатма материаллар, ҳужжатлар, кутубхона, интернет тармоғи, ва бошқа асбоб-ускуналар) фойдаланган ҳолда ўз билимларини оширадилар. Мустақил ишлари натижалари тизимли равишда тегишли кафедралар ва илмий раҳбари томонидан назорат қилинади.	Магистратурада таълим олувчилар университет илмий-тадқиқот марказларида мавжуд бўлган барча шарт-шароитлардан унумли фойдаланган ҳолда танланган илмий мавзуларни юзасидан мустақил иш олиб боришади ва тизимли равишда мустақил ишлари натижаларини эссе ва тақдимотлар шаклида илмий раҳбар (консультант) ларига тақдим этишади.	Магистратурада таълим олувчилар танланган мавзулар бўйича мустақил илмий-тадқиқот ишлари олиб боришади ва бу борада университетдаги барча шарт-шароитлардан кенг фойдаланишлари мумкин. Мустақил ишлари натижалари тизимли равишда тегишли кафедралар ва илмий раҳбари томонидан назорат қилинади.	Танланган мавзу курс иши шаклида мавзу берган ўқитувчига топширилади.
5	Таълим жараёнида баҳолаш	Магистратурада таълим олувчиларнинг назарий ва амалий кўникмалари ва илмий-тадқиқот ишлари бўйича билимларини баҳолаш магистратура рейтинг тизими асосида жорий, оралик, якуний баҳолаш ҳамда ҳар ярим йиллик ва йиллик аттестация кўринишида амалга оширилади. Якуний давлат имтиҳони ёзма шаклда ўтказилади.	Магистратура таълим олувчилар назарий билимлари тест саволлари орқали баҳоланади. Амалий кўникмалари ҳар ойда ва ярим йиллик цикл давомида кузатиш ҳамда мустақил намойиш этиш ва тестлар орқали баҳоланади. Якуний баҳолаш ёзма тестлар, эсселар ва тақдимотлар кўринишида ўтказилади.	Магистратурада таълим олувчиларнинг жорий билимлари, компетенцияси ва ўзлаштириш даражаси жорий ва оралик баҳолаш кўринишида амалга оширилади. Уқув дастури сўнггида магистратурада таълим олувчиларнинг мутахассислик бўйича барча назарий ва амалий	Ҳар бир фандан курс иши ёки оғзаки жавоб тарзида фан ўқитувчисига А, В, С баҳолаш тизими асосида топширилади. Якуний давлат имтиҳон ёзма иш шаклида амалга оширилади.

				билимлари факультет томонидан ншлаб чиқилган баҳолаш ишланмасига мувофиқ холда баҳоланади.	
--	--	--	--	--	--

Магистратурада таълим жараёнининг мазмуни ва давомийлиги

Ўзбекистон Республикаси (магистратура)	Муддати	Америка Қўшма Штатлари Стэнфорд университетининг тарих факультети (магистратура) (Stanford's Department of History's Master's Degrees)	Муддати	М. Ломоносов номидаги Москва Давлат Университети қошидаги тарих факультети (Россия Истфак МГУ)	Муддати	Ҳиндистон Республикаси (магистратура, Жаваҳарлал Неру университети)	Муддати
1. Мутахассисликнинг назарий масалалари	194 соат	1. Тарих ва ижтимоий фанлар	3 зачет бирлиги Units: 3	1. Мутахассисликка кириш	6 зачет бирлиги(216 соат) 10 зачет бирлиги(360 соат)	1. Мутахассисликка оид масалалари	1-4- семестр 12 зачет бирлиги
2. Мутахассисликка оид махсус адабиёт таҳлили	194 соат	2. Тарихий матнлар: ўрта асрлардан ҳозирги кунгача	5 зачет бирлиги Units: 5	2. Махсус тил	2 зачет бирлиги (72 соат)	2. Чет тили	
3. Шарқ мамлакатлари тараққиёти тарихининг тизимли таҳлили	130 соат	3. Ҳозирги замон Ўрта Шарқ мамлакатларининг иктисодий ва ижтимоий ривожланиш тарихи	5 зачет бирлиги Units: 4-5	3. Тарихий тадқиқотларнинг долзарб муаммолари	2 зачет бирлиги (72 соат)	3. Жаҳон тарихи бўйича чуқурлаштирилган курс	1-4- семестр 16 зачет бирлиги
4. Тарихий тадқиқотларнинг замонавий усуллари ва уларнинг таҳлили	130 соат	4. Тарихий фикрлаш ва асослаш йўлларига ўргатиш (teaching for historical thinking and reasoning)	3 зачет бирлиги Units: 3	4. Тарихий маълумотлар таҳлилининг замонавий усуллари		4. Тарихий тадқиқотлар методологияси	4 зачет бирлиги

Илова

Ўзбекистон Республикаси, АҚШ (Стэнфорд университетининг тарих факультети), Россия (М. Ломоносов номидаги Москва Давлат Университети қошидаги тарих факультети) ҳамда Ҳиндистон Республикаси (Жаваҳарлал Неру университети)да ҳозирги кунда қўлланилаётган “Тарих” мутахассислиги бўйича магистратура тизимидаги таълим стандартларининг қиёсий таҳлили кўрсатишича, ушбу йўналиш энг муҳим йўналишлардан бири бўлиб, у ўз ичига таълим жараёнининг барча жihatларини, нафақат аудитор соатларини балки малакавий амалиёт, илмий тадқиқот ва аттестация натижаларини ҳам ўз ичига қамраб олади. Юқоридаги маълумотларга асосан шуни айтиш мумкинки, мамлакатимизда яратилаётган “Тарих (йўналишлар ва мамлакатлар бўйича)” мутахассислиги бўйича давлат таълим стандарти жаҳон андозаларига мос равишда бўлиб, бошқа давлатларнинг таълим дастурларига ўхшаш томонлари ҳамда ўзига хос хусусиятлари билан ажралиб туради. Киритилаётган ўзгаришлар таълим берувчилар фаолияти сифатини кўтариш ва ўқув жараёнини янада такомиллаштиришга хизмат қилади, деб ўйлаймиз.